Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

48-йил чиқиши
№ 25 (13.287).
1966 январь 30 якшанба
Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

ТОШКЕНТ ГАВАНА БИЛАН БИРДАМДИР

ЎЗБЕКИСТОН ПОЙТАХТИ ЖАМОАТЧИЛИГИ ВАКИЛЛАРИНИНГ ЙИҒИЛИШИ

«Хавфсизлик учун, халқларнинг тинчлиги ва бахт-саодати учун курашда кучи кун — бутун дунё халқларининг жангавор бирдамлиги ва бирлиги кун сайин мустаҳкамлана борсин!». Бу шиор Тошкентдаги кенг жамоатчиликнинг фикр-ўйлари ва ҳис-туйғуларини акс эттириб [illegible] Шаҳар жамоатчилиги вакилларининг 29 январда Свердлов номли залда тўпланиб, Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари бирдамлигининг Гаванада ўтказилган биринчи конференциясига бағишланган йиғилишида янгради.

Йиғилишни Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси Ҳ. С. Шукурова очди.

Уч қитъа Гавана конференциясининг якунлари тўғрисида ана шу конференцияда қатнашган Совет Иттифоқи делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов доклад қилди.

Гаванадаги конференция, деди докладчи, жаҳон халқларининг империализмга қарши курашида муҳим босқич бўлди. [illegible]

[illegible]

Йиғилишда «Тошкентқабель» заводининг ишчиси Юрий Науменко, Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти У. О. Орипов, Тошкент Давлат университетининг студенти Мунаввар Абдураҳмонова сўзга чиқдилар. [illegible] нинг зўр аҳамиятини таъкидлаб ўтдилар, бу ҳужжатлар муваффақият билан амалга оширилади, деб ишонч билдирдилар.

Йиғилиш қатнашчилари якдиллик билан қабул қилинган резолюцияда Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқлари бирдамлигининг биринчи конференциясида қатнашган совет делегациясининг фаолиятини, конференциянинг Бош декларацияси ва бошқа ҳужжатларини бутунлай ва бутамом маъқулладилар. (ЎзТАГ).

ДЕҲҚОНЛАР МАКТАБИ

Деҳқончиликни илғор агротехникасиз тасаввур этиб бўлмайди. Айниқса пахтадан мўл ҳосил олиш учун курашда агротехника асосий таянч бўлиб қолди. Деҳқончилик маданияти беқиёс кўтарилаётир, прогрессив усуллар ишлаб чиқаришга тобора кенг жорий этилмоқда. Шу билан бирга қишлоқ меҳнаткашларининг онги, билим ва тажрибаси тўхтовсиз ўсиб бормоқда.

Қишлоқ хўжалик ишларини прогрессив усулда ташкил этиш, янгилик куртакларини кўпайтириш ҳозирги давр тақозо этаётган энг муҳим шартлардир. Замонавий агротехника эндиликда умумдеҳқонлар қуролидир. Шунинг учун ҳам бир жойда қўлланилган яхши усул ва тажриба тезда ҳамма жойга тарқалмоқда, машъаллар ҳамма ерда нур сочмоқда, биргаликда курашилиб қўлга киритилаётган улкан ютуқлар ўртада баҳам кўрилмоқда. Ўзаро тажриба алмашиш, илғор фан кўрсатмаларини бамаслаҳат ҳал қилиш пахтакорларимиз орасида анъанага айланиб кетди. Бунда агротехника ўқуви ҳам катта роль ўйнамоқда.

Ҳозир республикамизнинг ҳамма колхоз ва совхозларида агрозоотехника ўқуви кетаётир. Фан ва илғор тажрибаларга асосланган назарий ва амалий машғулотлар колхозчиларга, совхоз ишчиларига кенг тушунча, чуқур билим бермоқда. Деҳқонлар мактаби қишлоқ хўжалик меҳнаткашларини фикрлаш, янгилик учун курашиш, ўзи янгилик яратишга ундамоқда. Бу эса қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юқори даражага кўтаришда, хўжаликни комплекс ривожлантиришда, ҳар қандай шароитда ҳам мўл ҳосил етиштиришда ўзининг ижобий таъсирини кўрсатмоқда.

Республикамиздаги жуда кўп хўжаликлар фаолиятига назар ташласак пахтачилик ишларининг тараққийсида, ҳосилдорликнинг кўтарилишида агротехника ўқувининг роли катта бўлаётганлигини кўрамиз. Бунга Каттақўрғон районидаги Ленин номли колхоз жуда яхши мисол бўла олади. Бу колхозда агротехника ўқуви деҳқонларнинг ҳақиқий дарсхонасига айланган. Урнак бўладиган ишларни тарғиб қилиш, уни ўрганиш машғулотнинг асосий мавзуларидан бири ҳисобланади. Утган йили колхозда, ҳатто айрим бригада, звенода, фермада иш қандай тутилди-ю, у хўжаликнинг равнақига қанчалик хизмат қилди, ёки колхоз манфаатига хилоф бўладиган қандай ёмон иш содир бўлди-ю, умумишга қанчалик зарар етказди — буларнинг ҳаммаси агротехника ўқуви пайтида ўрганиб борилади. Бир йилнинг якуни ўртага ташланади. Бригада, фермаларда бажарилган ишлар бирма-бир муҳокама қилинади. Агротехника ўқувига колхознинг бош агрономи раҳбарлик қилади. У машғулотга узоқ вақтдан буён тайёрланиб келган бўлади, ишлаб чиқаришнинг паст-баландини, фойда-зарарни, фан ва илғор тажриба етказган манфаатнинг туб моҳиятини таҳлил қилиб беради. Тингловчиларни қониқтириш учун бутун мисолларни колхознинг ўзидан, худди шу ерда ўтирган тингловчиларнинг иш фаолиятидан олиб гапиради.

Ленин номли колхозда агротехника ўқуви тўрт йилдан буён мунтазам равишда ўтказилмоқда. Хўжалик ишлари илгари қолоқ эди. Кейинги тўрт йил мобайнида у кескин юксалди. Пахтанинг ҳосилдорлиги гектарига 13 центнердан 29 центнерга кўтарилди. Бу муваффақиятларни қўлга киритишда агротехника ўқувида колхоз ишлаб чиқаришининг ҳамма иш турлари икир-чикирларигача пухта ўрганилганлиги катта ёрдам бермоқда.

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қишлоқ хўжалик экономикасини ўрганиш ҳар бир кишининг, айниқса хўжалик раҳбари, мутахассиснинг асосий вазифаси эканлигини, экономикани, ҳисоблашни билмасдан туриб ишлаб чиқаришни тўғри бошқариш ва ривожлантириш мумкин эмаслигини таъкидлади. Ҳақиқатан ҳам шу нарсани кўрамизки, қаерда экономика яхши ўрганилиб, иш тутилган бўлса, ўша ерда зафар қўлга киритилади. Бинобарин, ҳозирги агротехника ўқувларининг машғулотларида экономикани ўрганиш бош вазифа қилиб қўйилиши лозим. Қироатхонлик, ваъзхонлик билан вақтни беҳуда ўтказмаслик, машғулот учун белгиланган ҳар бир соатда муҳим масалалар юзасидан қизғин суҳбат ва муҳокамалар юритилиши зарур.

Афсуски, кўп ҳолларда машғулотлар юзаки ўтади. Қарор, кўрсатмаларни ёки агротехникага доир қўлланмаларни бошдан-оёқ ўқиб бериш билан кифояланилади. Машғулот ўтказувчи раҳбар турмушдан қизиқ-қизиқ мисоллар келтириб сўзламаслиги, ҳаммани баҳслашишга жалб этабилмаслиги натижасида тингловчилар зерикади. Бундай машғулотдан кутилган натижа чиқмайди. Ўқиш юзаки ўтган жойларда, табиий, унинг ишлаб чиқаришга ижобий таъсири кам бўлади. Агротехника ўқувидан мақсад — қишлоқ хўжалик билим асосларини чуқур ўрганиб, уни ишлаб чиқаришга кенг татбиқ этишдир. Айниқса деҳқончилик ишлари мураккаб тус олаётган, комплекс механизациялашга тўла равишда кўчилаётган ҳозирги даврда хўжаликдаги ишлаб чиқарувчи кишилар агротехниканинг ҳар бир кўрсатмаларидан хабардор бўлиши, уни маълум даражада билиши шарт. Бунда бирдан-бир билим ва тажриба манбаи агротехника ўқувидир. Ҳар бир машғулот тингловчилар фикрида янги из қолдирсин. У дарсдан ўз ишига доир билим ва малака ҳосил қилсин. Иш процессида қийин масалалар учраб туради. Чунончи, агрохимияни олайлик. Зарарли химикатлардан фойдаланиш йўлларини билмаган деҳқон эндиликда қоқилади ва ишни бузиб қўяди. Техникани тўла эгаллаш пахтакорнинг бевосита юмуши бўлиб қолди. Комплекс механизациялашга тобора кўпроқ ўтилмоқда. Агротехника ўқувларида мана шу масалаларни атрофлича муҳокама қилиш ва ўрганиш энг асосий вазифадир.

Бултур агротехника ўқувлари анчагина жойларда фақат унинг раҳбарларигагина топшириб қўйилди. Бундай ҳол Сурхондарё, Қашқадарё, Бухоро областларида кўпроқ содир бўлди. Бунга йўл қўймаслик, агротехника ўқувига районнинг партия, совет ташкилот раҳбарлари ва бошқа мутахассисларни ҳам жалб этиб, уларнинг муҳим темаларда лекция, суҳбатларини эшитиш керак.

Республикамиз бу йил она-Ватан хазинасига 3 миллион 700 минг тонна пахта тўкиши керак. Бошқа деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари ҳам ҳар қачонгидан кўпроқ етиштирилади. Йилнинг келиши бошқача бўлди. Қиш илиқ ўтмоқда. Ҳадемай баҳор келиб далалар меҳнат аҳлини ишга чорлайди. Ҳозир агротехника ўқувларида кўкламни ҳар тарафлама яхши тайёргарлик билан кутиб олишни ҳам назарда тутиш лозим.

Агротехника ўқувини деҳқонларнинг ҳақиқий мактабига айлантирайлик. Машғулотларнинг мазмунли, қизиқарли ўтиши учун курашайлик, олинган билим ва тажрибани қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга, маҳсулотларни кўпроқ етиштиришга хизмат қилдирайлик.

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

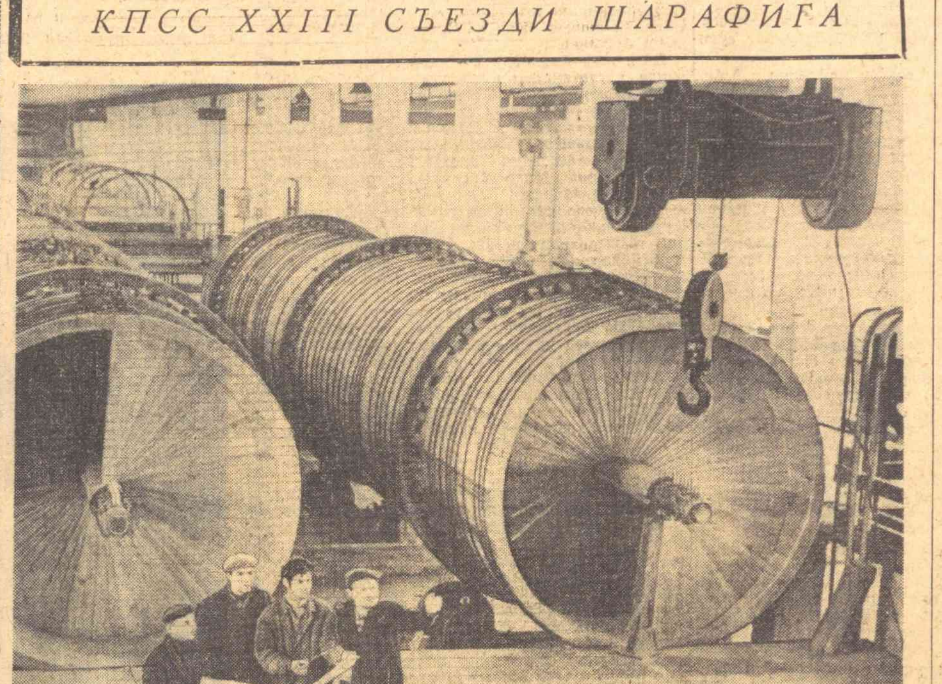

Қурувчи ва монтажчилар КПССнинг XXIII съездигача Тошкент кўн комбинатида кўн заводининг биринчи навбати ва сунъий чарм заводи объектларини қуриб битказадилар. Фойдаланишга топшириладиган комплекснинг биринчи навбатида йилига 3.675 тонна қаттиқ чарм ишлаб чиқариш мумкин. Сиз суратда ускуналар монтажи тугалланаётган участкалардан бирини кўриб турибсиз.
И. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўртоқ И. И. Гранитовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Биология фанини ривожлантириш ва республика халқ хўжалиги тармоқлари учун илмий педагогик кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун биология фанлари доктори, профессор, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети геоботаника ва ўсимликлар систематикаси кафедрасининг мудири ўртоқ Ипполит Иванович **Гранитовга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1966 йил 29 январь. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

Ўртоқ Н. П. Малинкинга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони бериш тўғрисида

Қишлоқ хўжалик фанини ривожлантириш ва халқ хўжалиги тармоқлари учун илмий педагогик кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун қишлоқ хўжалик фанлари доктори, профессор, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети агрономия кафедрасининг мудири ўртоқ Николай Петрович **Малинкинга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1966 йил 29 январь. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎРТОҚ В. М. БЕГЛОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН РАЦИОНАЛИЗАТОР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Бир қанча қимматли рационализаторлик таклифларини ва илмий ютуқларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш соҳасидаги самарали ишлари учун Ўзбекистон ССР Фанлар академияси химия институти экспериментал-ишлаб чиқариш лабораториясининг мудири ўртоқ Владимир Михайлович **Бегловга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган рационализатор» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1966 йил 29 январь. Тошкент шаҳри.

ЎзТАГ мухбирларининг республика кенгаши

28 ва 29 январда Ўзбекистон телеграф агентлигида кенгаш бўлиб ўтди. Мухбирлар, фоторепортёрлар, алоқачилар республика газеталари, радио ва телевидениесига хизмат кўрсатишни яхшилаш ва Ўзбекистон телеграф агентлигининг ТАССнинг коллектив мухбири сифатидаги ролини ошириш тўғрисида маслаҳатлашиб олдилар.

Кенгашда ТАСС коллегияси аъзоси А. Э. Стародуб сўзга чиқди.

Кенгаш қатнашчиларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов қабул қилди. (ЎзТАГ).

ЛАЪЛ БАҲОДИР ШАСТРИНИНГ ХОТИРАСИНИ АБАДИЙЛАШТИРИШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

ТОШКЕНТ, 29 январь. (ТАСС). Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ҳиндистоннинг Тошкентда вафот этган Бош министри Лаъл Баҳодир Шастрининг хотирасини абадийлаштириш тадбирлари тўғрисида қарор қабул қилди. Қарорга мувофиқ, Тошкент шаҳридаги 2-Высоковольтная кўчаси Лаъл Баҳодир Шастри кўчаси деб аталади. Тошкентда обелиск, Тошкент Декларацияси имзоланган Ўзбекистон ССР ҳукумат биносида эса ёдгорлик лавҳаси ўрнатилади.

СССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

СССР Халқ контроли комитети шу йил февраль-апрель ойларида колхоз ва совхозларда экишга тайёргарлик ишларини ёппасига текширишдан ўтказишга қарор қилди.

Колхоз ва совхозларда ишлаб чиқариш-молия планларини, шунингдек бўлим, бригада ва звеноларда иш планлари ва топшириқларини тузиш сифати текширишдан ўтказилади.

Уруғликларни тайёрлаш ва асраш, қишлоқ хўжалик техникасини тахт қилиш, зарур миқдорда ёнилғи-мойлаш материалларини ғамлаб қўйиш; минерал ўғитларни ташиб олиш ва маҳаллий ўғитлар жамғариш, шу ўғитларни тўғри асраш ва ишлатиш; бригада, звено бошлиқлари, механизаторларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш қатънг диққат-эътибор билан кўздан кечирилади.

СССР Халқ контроли комитети халқ контроли республика, ўлка, область, шаҳар, район комитетлари ва группаларига ишлаб чиқариш илғорлари, мутахассислар, қишлоқ мухбирлари, касаба союз активларини, «Комсомол прожектори» отрядларининг аъзоларини текширишга кенг жалб қилишни тавсия этади.

СССР қишлоқ хўжалик, трактор ва Қишлоқ хўжалик машинасозлиги, Автомобиль саноати, Химия саноати министрликлари, СССР Министрлар Советининг моддий техника таъминоти давлат комитети, Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмаси қўл остидаги ташкилот ва корхоналар текширишда актив қатнашадилар.

Илғорлар минбари

МАШИНАЛАР ИШОНЧЛИ ҚЎЛЛАРДА

Бригадамизнинг 1965 йилги иш якунига назар ташласак, қувончли манзарани кўрамиз. Пахта тайёрлаш плани ва социалистик мажбурият ошириб бажарилди. Ҳосилдорлик бир йилда гектар бошига 12 центнер кўтарилиб, 47 центнерга етди.

«Меҳнат — меҳнатнинг таги роҳат» деганларидек, пешана тери тўкиб қилинган меҳнат катта даромад ва бахт-саодат келтирди. Бригадамиз бўйича пахтачиликдан 169 минг сўм даромад олдик. Шартномада кўрсатилганидан зиёд пахта сотилгани, биринчи сорт пахтанинг миқдори кўпайтирилгани учун давлатдан 56 минг сўм қўшимча мукофот олдик.

Меҳнат кунининг қадр-қиммати кескин ошди. Илгари бир меҳнат кунига 4-5 сўмдан пул олган бўлсак, эндилинда 9 сўмдан пул олдик. Пахтачилик тарихида бунчалик кўп даромад олинганини ҳали ҳеч ким эслай олмайди. Барча қийинчиликларга мардонавор бардош бериб мўл ҳосил етиштиришга улкан ҳисса қўшган Ҳайитбой Юсупов, Сувонқул Эргашев, Маъмур Зуҳуров каби колхозчиларимиз хонадонлари айниқса катта даромад олдилар.

Хўжалик йили якунланиб бўлинган ҳозирги дамларда босиб ўтилган йўлга бир назар ташлаш мақсадга мувофиқдир. Чунки, деҳқончиликда неча орттирилган тажриба ҳамма вақт асқотади, мураккаб вазифалар ўша тажрибага таянган ҳолда тез ва осон ҳал қилинади. Лўнда қилиб айтганда тажриба деҳқон учун катта меросдир.

Биз ўтган йили пахтачиликни комплекс механизациялашда олға қараб катта қадам ташладик. Тўғри, бундан олдинги йилларда ҳам машиналар деҳқоннинг мададкори бўлиб келди. Лекин 1965 йилги муваффақият дилларни хушнуд қилди. Чигит экиш, ғўза парвариши машина теримига мослаб олиб борилди. Ғўзанинг бўйи бир метрдан оширилмади. Калта бўғин шохларнинг кўпайишига алоҳида аҳамият берилди. Чунки, ҳосил нишоналари калта бўғин шохларда кўпроқ тўпланишини яхши билардик. Агротехниканинг барча тадбирлари ўз вақтида ўтказилиши туфайли ҳосил мўл бўлди, теримни машиналаштириш ҳақидаги орзумизни рўёбга чиқариш имконияти туғилди. 200 тоннага яқин пахта «зангори кема»ларда териб олинди. Шуниси қувончлики, машиналарда терилган пахтанинг ҳаммаси биринчи сортга қабул қилинди. Исом Шаропов, Туроб Шукуров каби механик-ҳайдовчиларимиз 150 тоннага етказиб пахта териб, катта ғалабага эришдилар.

Муваффақиятимиз бундан ҳам улканроқ бўлиши мумкин эди. Айрим камчиликларга йўл қўйилиши сабабли мўлжалдаги маррага ета олмадик. Колхоз правлениеси бизга хоҳлаганимизча пахта териш машинаси инъом қилди. Бироқ уларни бошқаришга қодир малакали механизатор кадрлар етишмади. Бошқа бригадаларда ҳам терим авжида бўлганлиги туфайли улардан бизнинг бригадага механик-ҳайдовчилар ўтказиб бериш мумкин бўлмади. Бундан тегишли хулоса чиқариб олдик. Бу йил энг яхши теримчиларимиздан камида 6 кишини механизаторликка ўқитамиз.

Дала ишларининг тобора кўпроқ машиналаштириб борилиши пахта етиштиришни кўпайтириш, унинг таннархини арзонлаштиришда катта роль ўйнаётир. Эндиликда бригадамиз аъзолари кўп пахта етиштириш билан бирга унинг сортини яхшилаш, таннархини камайтириш йўллари ҳақида бош қотирмоқдалар. Бунинг боиси бор. Тежаб қолинган ҳар тийин маблағ, ҳар килограмм ёнилғи меҳнат аҳлига катта фойда келтиради. Тежамли иш тутиш натижасида колхознинг экономикаси мустаҳкамланади, колхозчилар оладиган даромад кўпаяди Масалан, биз ҳар центнер пахтанинг таннархини кўзда тутилгандан қарийб 30 процент арзонлаштирдик. Натижада бир неча минг сўм қўшимча даромад келтирдик. Теримда машиналар ҳукмронлик қила бошлагач, жуда кўп маблағ тежаб қолинаётир. Шу эвазга пахта териш машиналари, запас қисмлар харид қиляпмиз, қурилиш ва ободончилик ишлари кучайтирилмоқда. Келгусида ана шу муваффақиятларни янада мустаҳкамлаш тадбирларини белгиладик.

Колхозимизда юқори ҳосилли бригадалар сони кўпайиб бормоқда. Асад Мўминов, Холмат Охунбобоев, Солижон Раҳимжонов, Жаъфар Ражабов, Самибой Қодировлар бошлиқ бригадалар ҳам гектаридан 38-46 центнердан пахта хирмони кўтардилар. Биз ўзаро маслаҳатлашиб, ҳамма бригадаларнинг иш фаолиятини анализ қилиб чиқдик. Кам меҳнат ва маблағ сарфлаб кўп ва арзон пахта етиштирган бригадаларнинг иш услубини кенг оммалаштиришни лозим топдик. Агротехника курсларида уларнинг иш тажрибаси ўрганилмоқда. Илгари иқтисодий тежамлилик ҳақида колхоз раҳбарлари, бригада бошлиқлари бош қотирар эди, холос. Ҳозир бу муҳим масала билан механизаторлар, сувчилар, химизаторлар ва бошқа касб эгалари ҳам шуғулланмоқда. Чунки, етиштирилган ҳосилдан ҳамма баравар манфаат кўрмоқда. Кўп ва арзон пахта етиштириш колхозчи деҳқонларимизнинг жанговар шиорига айланди.

Агротехниканинг қишки тадбирларини тўла амалга ошириш мўл ҳосил етиштиришнинг омили эканини яхши биламиз. Шу сабабли ҳозирги ғанимат кунларда кўклам тараддудини кучайтириб юбордик. Пахта майдонларимиз куздаёқ ўғитланиб, шудгорлаб қўйилган эди. Об-ҳаво қулай келишидан фойдаланиб суғориш шохобчаларини тартибга келтириб қўйдик. Колхозчиларимиз далага маҳаллий ўғит ташиб чиқармоқдалар. Бригадага тегишли минерал ўғит ташиб олиниб, усти ёпиқ жойларда сақланмоқда. Механизаторларимиз турли маркадаги тракторлар, сеялкаларни ремонтдан чиқариб, кўкламга шай қилиб қўйдилар.

Биз қиш бекорчилик фасли эмаслигини яхши биламиз. Шу сабабли кўкламга тайёргарлик ишларини тобора кучайтирмоқдамиз. Партиямизнинг шонли XXIII съездини меҳнатда муносиб совғалар билан кутиб оламиз.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
Жиззах районидаги «Москва» колхозининг бригадири.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОМПАРТИЯСИ ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СССРДА БЎЛИШИ

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Драгомир Кольдер бошчилигидаги Чехословакия Коммунистик партияси партия ходимлари делегацияси КПСС Марказий Комитети таклифига биноан, 17 январдан 28 январгача Совет Иттифоқида бўлиб, КПССнинг халқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасидаги тажрибаси билан танишди. Делегация Москвада, Ўзбекистон ССРда ва Свердловскда бўлди.

Чехословак ўртоқлар КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. П. Рудаков билан ва КПСС Марказий Комитетининг бир қанча бўлимларида, СССР Госпланы раиси ўртоқ Н. К. Байбаков, СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари Давлат комитетининг раиси ўртоқ А. П. Волков, СССР Госстройи раисининг ўринбосари ўртоқ А. А. Этмекжиян, СССР Госплани ҳузуридаги нархлар Давлат комитетининг раиси ўртоқ В. К. Ситнин, СССР молия министри ўртоқ В. Ф. Гарбузов, СССР ташқи савдо министри ўртоқ Н. С. Патоличев билан суҳбатлашдилар.

Чехословакия Компартияси делегациясининг аъзолари Тошкентда КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов билан, Свердловскда КПСС область комитетининг биринчи секретари ўртоқ К. К. Николаев билан суҳбатлашдилар.

Чехословак дўстлар бир қанча саноат корхоналарига, қурилишларга ва электростанцияларга бордилар.

Ўртоқ Кольдер КПСС Марказий Комитети, Москва шаҳар ва область партия комитетлари, министрликлар ва идораларнинг раҳбар ходимлари, шунингдек Свердловск шаҳри партия активи учун «Чехословакия Социалистик Республикаси иқтисодий тараққиётининг асосий вазифалари ҳамда халқ хўжалигини планлаштириш ва бошқаришнинг янги системаси тўғрисида» доклад қилди.

Чехословак ўртоқлар билан бўлган учрашувлар ва ўтказилган суҳбатлар амалий характерга эга бўлиб, самимий, дўстона вазиятда ўтди.

Делегация 28 январда Ватанига жўнаб кетди. Шереметьево аэродромида делегацияни КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ А. П. Рудаков, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети машинасозлик бўлимининг мудири ўртоқ В. С. Фролов, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирларининг ўринбосарлари Б. И. Гостев ва А. Ф. Кудряшов ўртоқлар, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, шунингдек Чехословакия Социалистик Республикасининг СССРдаги элчиси Олдржих Павловский ва элчихона ходимлари узатиб қолдилар.

СУҒОРИЛАДИГАН ЗОНАНИНГ АСОСИЙ РЕЗЕРВИ

Н. МАТЧОНОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари

Ўзбекистонда ўтган етти йиллик мобайнида ирригация қурилишлари кенг авж олди. 330 минг гектардан ортиқроқ янги ер қишлоқ хўжалик оборотига киритилди. Ҳозир республикада ҳаммаси бўлиб 2,6 миллион гектар суғориладиган ер бор. Мирзачўлда йирик пахтачилик райони барпо этилмоқда. Қарши массивида дастлабки 200 минг гектар ерни ўзлаштириш ва суғориш юзасидан ҳам катта ишлар қилинмоқда. Сурхондарё областида, Марказий Фарғона ва бошқа жойларда ҳам янги ерларни суғориш ишлари кенг миқёсда олиб борилялти. Амударёнинг қуйи оқимида шоли етиштиришга ихтисослаштирилган хўжаликлар ташкил этилди. Чимқўрғон ва Тошкент сув омборлари қуриб бўлинди. Жанубий Сурхон ва Каркидон сув омборларининг биринчи навбати ишга туширилди. Аму — Қоракўл ва мамлакатимизда энг йирик Аму — Бухоро машина каналлари қурилди. Катта Фарғона канали икки баробар кенгайтирилди. Фарғона водийси ва Қорақалпоғистон АССРда кўплаб қудратли насос станциялари ўрнатилди. Бу тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида юз минг гектарлаб ерларни сув билан муттасил таъминлаш имконияти туғилди.

Суғориладиган майдонларда мелиорация ишлари ҳам кенг кўламда олиб борилмоқда. Агар 1959 йилда бу мақсадга 2,1 миллион сўм давлат маблағи ажратилган бўлса, 1965 йилда қарийб 20 миллион сўм ажратилди. Мелиорация ишларига етти йиллик давомида ҳаммаси бўлиб 56 миллион сўм сарфланди. Айниқса йирик коллекторлар, хўжаликлараро коллекторлар қуришга алоҳида аҳамият берилди. 250 километр узунликдаги республикалараро Озерний коллектори қуриб битказилди. Бу коллектор секундига 40 кубометр ер ости сувларини чиқариб юборади. Республикалараро Дарёлиқ коллектори реконструкция қилинди. Бу коллекторлар республикамизнинг Хоразм области, Туркманистон ССРнинг Тошовуз группа районларидаги ер ости сувларини қочиришга имкон беради.

Революцияга қадар бизнинг суғориш тармоқларимизда гидротехника иншоотлари, сув омборлари деярли бўлмаган. Коллектор-зовурлар эса мутлақо йўқ эди. Ерларни суғоришга сарфланадиган сув ҳисобга олинмасди. Сув тақсимлашда ҳам ҳисоб-китоб бўлмаган. Ҳозир республикамиз суғориш тармоқларида 22 мингдан ортиқ турли хилдаги гидротехника иншоотлари ишлаб турибди. Суғориш тармоқларининг узунлиги 86.500 километрни, коллектор ва зовурлар 37 минг километрни ташкил этади.

Ирригация ва мелиорация қурилишларига катта аҳамият берилганлиги сабабли пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлиги ошди. Ўтган йили Ўзбекистон мамлакатга 3 миллион 900 минг тоннадан ортиқ «оқ олтин» етказиб берди.

Айниқса Хоразм области меҳнаткашлари эришаётган ютуқлар ҳаммамизни қувонтиради. Бу воҳа ўтмишда энг қолоқ бўлиб келган. Воҳа экинзорларига 50 минг чиғириқ билан сув чиқарилларди. Пахта ҳосилдорлиги 7-10 центнердан ошмаган. Воҳада қисқа муддат ичида муҳим ирригация ва мелиорация иншоотлари барпо этилди. Хоразмда суғориш тармоқларини мукаммаллаштириш билан бир вақтда, мелиорация иншоотлари ҳам барпо этилди. Амударёнинг қуйи оқимида жойлашган Хоразм ерларида ер ости сувлари кўп, далалар шўрланган. Шу сабабли бу ерда ана шундай иншоотларни барпо этиш жуда зарур эди. Агар 1953 йилда суғориладиган ҳар гектар ерга ўртача 6,9 погон-метр коллектор-зовур тармоғи тўғри келган бўлса, 1965 йилда 21 метрга етди. Мелиорация тармоқларининг кенгайтирилиши натижасида ер ости сувларининг шўри йўқотилди, тупроқ шўрдан тозалана борди. Натижада ҳосилдорлик кескин ошди. Ўтган йили область хўжаликлари 100 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан қарийб 35 центнердан ҳосил олдилар. Бу жуда катта ютуқ. Хоразм пахтакорларининг ҳосилдорликни ошириш соҳасидаги бу тажрибалари Қорақалпоғистон АССР ва қўшни Туркманистон ССРнинг Тошовуз зонасидаги районларга ибрат бўлади.

Ўзбекистонда суғориладиган майдонларни кенгайтириш юзасидан катта ишлар қилинди. Лекин пахта етиштиришни янада кўпайтириш, бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш учун ирригация қурилишлари суръатини янада тезлаштиришимиз зарур. Республикада ҳозир ҳам сув билан яхши таъминланмаган бир миллион гектардан ортиқ ер бор. 9 минг гектар ер кучли ва ўртача, 530 минг гектар ер кам шўрланган. Бундан ташқари, айрим суғориш тармоқларининг мукаммал эмаслиги, далаларимиз яхши текисланмаганлиги сабабли ҳам сувдан унумли фойдаланилмаяпти, суғориш сифати паст бўляпти.

Янги беш йилликда Ўзбекистонда гидромелиорация қурилишларига ўтган беш йилдагига нисбатан уч баробар кўп капитал маблағ сарфланади. Бир қатор проблемаларни, биринчи галда ерларни сув билан тўла таъминлаш проблемасини ҳал этишга тўғри келади. Республикадаги суғориладиган майдонларнинг қарийб тенг ярми дарёлардан суғорилади. Баҳор пайтида, айниқса экинлар парваришининг иккинчи даврида бу дарёларнинг суви камайиб қолади.

Планда 700 минг гектар майдонни сув билан гарантияланган ҳолда таъминлаш учун катта ишларни бажариш белгиланади. Қурувчиларимизнинг бутун куч ва эътибори қурилаётган объектларни тезроқ битказиш ва янгиларини қуришга қаратилади. Тошкент областида Чирчиқ дарёсида ўз «коса»сига икки миллиард кубометр сув сиғдирадиган Чорвоқ сув омбори қуриб битказилиши, 80 миллион кубометр сувга мўлжалланган Оҳангарон сув омбори барпо этилиши керак. Суғориш тармоқларини реконструкция қилиш, сувнинг тупроққа сингиб кетмаслиги чораларини кўриш юзасидан ҳам бир қатор ишларни амалга ошириш зарур.

Ўлкамизнинг энг йирик пахтакор райони — Фарғона водийсида улкан Андижон сув омбори қурилади. У ўз «коса»сига бир миллиард 750 миллион кубометр сув тўплаб Андижон, Фарғона областлари ва қўшни Қирғизистон ССРнинг районларида суғориш муаммосини ҳал қилиш имконини беради. 350 миллион кубометр сув тўплашга мўлжаллаб кенгайтирилаётган Косонсой сув омбори, Каркидон сув омборининг иккинчи навбати, янгидан қурилаётган Сўх сув омбори ҳам шу мақсадга хизмат қилади. Марказий Фарғона канали янги ерларга сув беради.

Чимқўрғон сув омборининг ишга туширилиши натижасида Қашқадарё областининг қуйи районларида аҳвол анча яхшиланди. Лекин областнинг сув омборидан юқорида жойлашган районларида экинзорлар сув билан 35-40 процент таъминланганча қолмоқда. Бу аҳволдан қутулиш учун Пачкамар сув омбори қурилишини тезлаштириш, Амударё суви Қашқадарёга етиб келгунча бошқа иншоотларни тез қуриб, ундан фойдаланиб туриш зарур.

Пахта майдонларини сув билан таъминлашни яхшилаш ва шоли етиштиришни кескин кўпайтириш учун шу беш йиллик мобайнида Амударёнинг қуйи оқимида Тахиатош гидроузелини қуриб битказиш ва Туямўйин тўғонини барпо этиш ишларини кучайтириб юбориш керак. Маълумки, Амударёнинг қуйи оқимидаги мавжуд суғориш тармоқлари мукаммал эмас, сувни бошқариб турадиган иншоотлар оз. Шу сабабли бу ерда сувдан фойдаланиш коэффициенти жуда паст. Ана шуни ҳисобга олиб суғориш тармоқларини реконструкция қилиш ва гидротехника иншоотлари қуришга киришиш эҳтиёжи туғилади.

Республикада экинзорларни сув билан таъминлашни яхшилаш муаммоси фақат янги сув омборлари барпо этишгагина эмас, балки суғориш тармоқларининг техника ҳолатини ҳам яхшилашга боғлиқдир. Бунинг учун каналларни бетонлаштириш ва сувнинг сингиб кетишига йўл қўймаслик чораларини кўриш зарур. Ўтган йили каналларга 400 минг кубометр бетон ётқизилди. Бу йил ва келаси йилларда бундай ишлар ҳажми янада кенгая боради.

Суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш олдимизда турган энг муҳим ва мураккаб вазифа ҳисобланади. Бундай майдонлар Сирдарё, Бухоро, Фарғона, Хоразм областлари ва Қорақалпоғистон АССРда кўп. Илмий тадқиқот муассасаларининг ҳисоб-китоблари натижасида шу нарса аниқландики, республика ҳар йили ана шу областларда ернинг мелиоратив ҳолати яхши бўлмаганлиги учун ҳам 500 минг тонна пахтани кам олмоқда. «Средазгидроводхлопок» институтининг маълумотларига кўра, тупроқнинг шўрини йўқотиш ва унинг муътадил ҳолда бўлишини таъминлаш учун ҳар гектар ер ҳисобига 45-55 погон-метр коллектор зовур каналлари бўлиши керак. Ҳолбуки, Қорақалпоғистон АССРда ҳар гектар ер ҳисобига 3,2 метр, Бухоро областида 8 метр, Сирдарёда 12 метр коллектор-зовур бор. Бу рақамлардан ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун ҳали кўп ишлар қилишимиз кераклиги яққол кўриниб турибди.

Беш йиллик планда 500 минг гектар майдонда мелиорация ишлари олиб бориш кўзда тутилган. Ер ости сувларини қочириш учун йирик тармоқлар, очиқ ва ёпиқ зовурлар қурилади. Шу билан бирга, мавжуд коллектор-зовурлар ва суғориш тармоқлари реконструкция қилинади. Беш йиллик планда 500 минг гектар ерни капитал текислаш мўлжалланган.

Суғориладиган майдонларнинг унумдорлигини ошириш юзасидан қилинадиган ишлар ҳажми муттасил ошаверади. Лекин кўпгина хўжаликлар бу вазифанинг уддасидан чиқа олмаётир. Чунки совхоз ва колхозлар ер текислаш техникаси билан тўла таъминланмаган. Икки-уч минг гектар майдонда пахта етиштирадиган хўжаликда коллектор-зовурларни тозалаш учун экскаватор йўқлигини нормал ҳол деб бўладими? Бу хўжаликларда ана шундай сермеҳнат ишлар қўл кучи билан бажарилмоқда. Совхоз ва колхозларда ерларни текислаш учун бульдозер ва скреперлар ҳам етишмайди. Суғориладиган ерлардаги хўжаликларга ана шу хилдаги машиналарни кўпроқ юбориш вақти келди. Конструкторлик ташкилотлари хўжаликлардаги ички суғориш шохобчаларини тозалашга мўлжалланган машиналар ихтиро этиш ҳақида ўйлаб кўрсалар яхши бўларди.

Янги беш йилликда суғориладиган майдонларда катта ишлар қилинади. Шуни айтиб ўтиш кераки, шу пайтгача қурилиш ташкилотлари ва республика ташкилотлари ўз зиммаларига юкланган вазифани қониқарсиз бажариб келдилар. Капитал маблағлар ажратилди-ю, унинг анча қисми ўзлаштирилмай қолиб кетди. Маҳаллий резервлардан ҳам ёмон фойдаланилди.

Республика партия ва совет ташкилотлари бу нуқсонларни бартараф этиш юзасидан амалий тадбирларни кўрмоқдалар. Лекин шундай муаммолар ҳам борки, уларни Иттифоқ министрликлари, марказий планлаштириш ва таъминот ташкилотларининг иштирокисиз ҳал этиб бўлмайди. Бу ерда гап қисман Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг қурилиш ташкилотларини, «Узглавводстрой»нинг ишлаб чиқариш-техника базаси ҳақида бораётир. Улар ҳозир қурилиш ва ремонт ишларига керакли материалларнинг фақат учдан бир қисминигина етказиб бериш имкониятига эгадирлар. Қурилиш ва сув хўжалиги ташкилотларига уй-жой ва маданий-маиший бинолар қуриш учун оз маблағ ажратилмоқда.

Республикага темир-бетон заводлари ҳам, қурилиш материаллари корхоналари ҳам, ремонт-механика базалари ҳам жуда зарур. 1966 йилда умумий қурилишларга капитал маблағ ажратиш ҳажми анча ошган бўлса-да, лекин СССР Госплани бизнинг қурилиш индустрия базасини мустаҳкамлаш, қурилиш материаллари тайёрлашни кўпайтириш учун маблағ ажратиш тўғрисидаги талабимизни қондирмади. Аксинча бизга 1965 йилдагига нисбатан ҳам кам маблағ ажратди. Оқибатда бир қатор муҳим объектларни чала ҳолда қолдиришга мажбур бўляпмиз.

Келажакда қуриладиган объектларнинг лойиҳаларини тузиш, лойиҳа-қидирув ишлари олиб бориш соҳасида ҳам ана шундай аҳвол юз бермоқда. Маълумки, Ўзбекистон ССРда лойиҳа-смета ҳужжатларини тайёрлаш ишлари орқада қолмоқда. Биз бу соҳадаги қолоқликни тугатиб, 1967, 1968 ва шундан кейинги йилларда барпо этиладиган объектларни лойиҳа ва сметалар билан таъминлашимиз зарур. Лекин СССР Госплани 1966 йилда олиб бориладиган лойиҳа-қидирув ишлари миқёсини ўтган йилдагидан ҳам камайтириб юборган. Шундай қилиб, республикамизда капитал қурилишдаги бу камчилик яна ҳал бўлмасдан қолаверади.

Каналларни бетонлаштириш қандай афзалликларга эга эканлиги ҳаммага равшан. Ҳозир республикамизнинг ҳамма областларида бу иш кенг кўламда олиб борилмоқда. Лекин цемент етишмаслиги ишимизга тўғаноқ бўляпти. СССР Госплани бизнинг 1966 йил учун цементга берган талабномамизни 74 процент таъминлади, холос.

Қурилиш ва лойиҳалаш ташкилотларини, суғориш тармоқларини малакали инженер ва техниклар билан таъминлаш жуда муҳим аҳамиятга эга. Шуни ҳисобга олиб, биз Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтини кенгайтириш зарур, деб ҳисоблаймиз. Институтда йирик гидротехника қурилишлари факультети ташкил этиш мақсадга мувофиқдир.

Экинларни суғоришни механизациялаш — сувдан унумли фойдаланиш ва меҳнат унумдорлигини оширишга ёрдам беради. Ўтган йили республика колхоз ва совхозларида 16 минг гектар майдондаги ғўза сунъий ёмғир ёғдириш усулида суғорилди. Бу қўл билан суғоргандагига нисбатан анча арзонга тушди. Ёмғир ёғдирадиган машиналар сотиб олишга сарфланган маблағнинг ўрни бир йилдаёқ қопланади.

* * *

Ўзбек халқи бизнинг шароитимизда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий омили — сув учун асрлар давомида курашиб келди. Кўплаб ирригация ва мелиорация иншоотлари барпо этилиб, улар техника билан таъминланди. Гидротехника қурилишлари суръати ўсди. Суғориш тармоқлари лойиҳасини тузадиган, уларни қурадиган, ундан моҳирлик билан фойдаланадиган ажойиб ирригаторлар етишди. Шубҳа йўқки, партия ва ҳукуматимизнинг катта ёрдамида беш йилликда республикамизда суғориладиган деҳқончилик янада тез суръатлар билан ривожланади.

(«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ»дан).

СУРХОН БОҒЛАРИ

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сурхондарёнинг шаҳар ва қишлоқларида, колхоз ва совхозларида мевали боғ-роғлар, манзарали дарахтзорлар йилдан-йилга кўпаймоқда. Бу йил областда 1 миллион туп мевали дарахт кўчатлари ўтқазилади, тут плантациялари ташкил этилади, узумзорлар барпо қилинади.

Область сув хўжалиги системасининг ходимлари дарахт кўчатлари ўтқазишда ҳаммага ўрнак бўляптилар. Улар ҳозиргача 60 минг тупдан зиёд мевали дарахт кўчатлари ўтқазиб, белгиланган топшириқни қарийб 100 процент адо этдилар. Коммунал хўжалиги ходимлари ҳам мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазиш планини ҳозиргача 75 процент бажариб қўйдилар.

Тут кўчатзорларини кенгайтириш катта аҳамиятга эга. Буни эътиборга олган область хўжаликларининг пиллачилари 700 минг тупдан ортиқ тут кўчатлари ўтқазишга, тутчилик плантацияларини икки баравар кенгайтиришга қарор қилдилар. Шерободлик пиллачилар шу кунга қадар 120 мингга яқин тут кўчати ўтқазишди.

Боботоғ ўрмончилик хўжалиги ходимларининг ҳам иши авжида. Шўрчи ўрмончилик хўжалиги коллективи бу йил ўз устига катта мажбурият олиб, 150 минг туп мевали ва 100 минг туп манзарали дарахт кўчатлари ўтқазишга аҳд қилди. Бундан ташқари, ўрмончилик хўжалиги ходимлари Боботоғ ёнбағирларида 800 гектар янги пистазор ташкил этиш учун курашмоқдалар. 100 минг тупдан ортиқ писта дарахтлари пайванд қилинади.

Кейинги йилларда Шўрчи ўрмончилик хўжалигининг кўпчилик участкаларида мевали боғлар барпо этилди. Қумқўрғон участкасидаги 40 гектарли мевали боғ айниқса диққатга сазовордир. Бу участка коллективи бутун район хўжаликлари учун мевали дарахт кўчатлари ҳам етказиб бермоқда. Ҳозир улар баҳорда ўтқазиш учун 100 минг туп мевали дарахт кўчатлари тайёрлаб қўйдилар.

А. ХАЛИЛОВ.

ЭФИРДА ХОРАЗМ

Хоразм! Бу номни тилга олганимизда беихтиёр кўз олдимизда улуғвор Аму соҳиллари узра ястаниб ётган серунум майдонлар, шижоатли, қўли гул меҳнатсеварлар, аҳдига вафодорлар кўз олдимизда намоён бўлади. Областнинг азамат пахтакорлари ўтган йили мисли кўрилмаган ғалабани қўлга киритиб, ҳосилдорликни 35 центнерга етказдилар.

31 январь душанба куни Ўзбекистон радиоси XXIII съезд шарафига бағишлаган радиофестивалнинг навбатдаги сони Хоразмга атайди. Шу куни сиз эрта билан Огаҳий номидаги Хоразм область музикали драма ва комедия театри артистлари ижросида оромбахш куй ва дилрабо қўшиқлар тинглайсиз. Соат 11 дан 10 минут ўтганда Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари Б. Раҳимовнинг «Партия қарорлари амалда» деган суҳбатини, қишлоқ хўжалик ходимлари учун бериладиган эшиттириш вақтида Хева район партия комитетининг секретари Қ. Раҳмоновнинг «Дала меҳнаткашлари — партия съездига» деган сўзини, шунингдек «Йигирма иккилар қиссаси» деган адабий-музикали эшиттиришларни ҳамда очерк тинглайсиз.

Хоразмга бағишланган радиофестиваль кунига атаб республика радиосининг бошқа редакциялари ҳам ранг-баранг программа тайёрлаган.

Жиззах районидаги Навоий номли колхоз механизаторлари техника ремонтини юксак суръат ва сифат билан давом эттираётирлар. Кўплаб механизаторлар техникани кўкламга барвақт шай қилиб қўйиш учун ибрат кўрсатиб меҳнат қилишаётир. Суратда: пешқадам механизаторлардан (чапдан) Жўравой Жалилов ва Алибой Тожибоев ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

ХИМИЯНИ КЕНГ ПРОПАГАНДА ҚИЛАЙЛИК

Тошкентда уч кун давом этган республикалараро кенгаш-семинар коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда химиянинг ролига бағишланди. Бу кенгаш-семинарни Бутуниттифоқ «Билим» жамияти правлениеси билан унинг Урта Осиё ва Қозоғистондаги республика ташкилотлари правлениелари чақирди. Семинар ишида химия илмий тадқиқот муассасалари ва корхоналарининг олимлари, мутахассислари, мактаб ва олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, Д. И. Менделеев номли Бутуниттифоқ химия жамиятининг аъзолари қатнашдилар.

Республика Фанлар академиялари ва шу академияларга қарашли институтларнинг таниқли олимлари ўз докладларида химия саноати ва фанини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида гапирдилар. Халқ хўжалигини химиялаштиришнинг иқтисодий проблемалари тўғрисида, химиявий толалар саноатида техникани тараққий эттириш йўллари ҳақида, ўсимлик моддалари химиясининг муваффақиятлари, пахтачилик ва чорвачиликни ривожлантиришда химиянинг роли тўғрисидаги ахборотлар ҳам тингланди.

Москва, Ўзбекистон, Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон ва Туркманистон олимларидан бир группаси семинарда КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг қарорлари асосида химиявий билимларни кенг пропаганда қилиш тажрибаси билан ўртоқлашдилар.

Кенгаш семинарнинг якунловчи машғулотлари ўзбек химиклари шаҳри — Чирчиқда ўтказилди.

(ЎзТАГ).

ҲАЁТНИНГ МАЗМУНИ

КИТОБЛАР ОЛАМИДА

Маълумки, кишилар кўпинча ўзларининг кундалик ташвишларини бир четга суриб, муҳаббат, нафосат, ранг-баранг ҳузур-ҳаловатлар, касаллик каби хаёлларга боғадилар. Шундай пайтларда инсон гоҳо ўзини оламнинг ҳокими деб билса, баъзан эса кўз илғамас қум зарраси эканини ҳис этади. Чунки бу чексиз дунёда инсоннинг умри шу қадар қисқаки, бу умр Ер ва султони Қуёш атрофида бир неча ўн марта айланиб чиққунча ўтади-кетади. Шундан сўнг инсон хоки материянинг бошқа бир турига айланиб кетади. Инсон мана шуларни ўйлар экан, биз одамлар нима учун яшаймиз, бизнинг оламда умр кечиришимизда қандай маъно бор, деган саволларни бирма-бир ўз хаёлидан ўтказишади.

Фалсафа ўқитувчиси П. Егидеснинг яқинда босилиб чиққан китоби одамлар ҳаёт мазмунини излаб, қадим замонлардан то ҳозиргача ўз-ўзларига бериб келган саволларга жавоб беради, ҳаётнинг ҳақиқий мазмуни тўғрисидаги марксча-ленинча таълимотни баён қилиб беради.1)

Автор коммунистик ва буржуа идеологияси ўртасидаги кураш кескинлашган ҳозирги даврда ҳаётнинг мазмуни ҳақидаги масалани тўғри тушуниб олиш ҳар кимса учун катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди. Шу масалани тўғри ҳал қилиб олмасдан туриб чинакам инсон бўлиш мумкин эмас.

Автор ҳаётнинг мазмуни тўғрисидаги масалани марксча-ленинча назария нуқтаи назаридан анализ қилар экан, унинг икки томонини — умуман инсоният турмушининг мазмуни билан айрим бир киши ҳаётининг мазмунини тушунтиради. У, инсониятнинг бу ёнда келиши объектив жиҳатдан қандай аҳамиятга эга, деган масалага тўхталиб, инсониятнинг турмуши ва камолоти объектив дунёнинг олға қараб ривожланишидаги зиддиятларни ҳал қилиш учун даркор бўлган тақдирдагина аҳамиятли, объектив мазмунга эга бўлади, дейди. Бу зиддиятлар борлиқнинг олға қараб ривожланиш эҳтиёжлари билан шу ривожланиш содир бўлаётган конкрет формаларнинг чекланган имкониятлари ўртасида юзага келиб турди. Чунки айрим кишилар ўз меҳнатлари, билимлари ва хоҳиш-иродалари билан инсоният олдида турган вазифаларни ҳал қилишда қатнашадилар. Умуман эса инсон ҳаётининг мазмуни шу ҳаётнинг йўналиши, ҳаётнинг бош йўлидир.

Китоб автори инсон ҳаётини юқоридагидек объектив тушунишни субъектив тушунишдан фарқ қилади.

Турли ижтимоий гуруҳлар, айрим кишилар турли тарихий даврларда ўз ҳаётларининг мазмуни ва мақсади ҳақида ҳар хил субъектив тушунчаларга ҳам эга бўлганлар. Масалан, ҳозирги замон буржуа мамлакатларидаги ҳукмрон капиталистлар синфи хусусий бойлик орттириш, ишқий ҳангомалар, зеби-зийнат ва дабдабаларни ўз ҳаётларининг мазмуни ва мақсади, деб биладилар. Аксинча, илғор кишилар ва оддий меҳнаткашларнинг ҳаётининг мақсади ҳақидаги субъектив тушунчалари кўпинча инсоният ҳаётининг объектив мазмунига мувофиқ бўлган.

Социализм даврида жамият тараққиёти барча меҳнаткашлар манфаатларини кўзлаган ҳолда планлаштирилади, кишилар ўз олдиларига илмий жиҳатдан асосланган мақсадларни қўяди. Шунинг учун бу жамиятда кишилар аксарият кўпчилиги ҳаётининг субъектив мақсадлари билан объектив мазмуни ўзаро уйғунлашади. Шунинг учун ҳам социализм жамияти кишилари ҳаётнинг мазмунини тушунишда энг олий поғонага кўтарилмоқдалар. Уларнинг асосий кўпчилиги халқ, жамият бахт-саодати йўлида фойдали меҳнат қилишни, хоҳ катта, хоҳ кичик ишда бўлсин, ўзларидан халққа фойдали ном-нишон қолдиришни ўз ҳаётларининг мазмуни ва мақсади деб билмоқдалар. Шу, фақат шу мақсадда улар бепоён мамлакатимизнинг гигант қурилишларида қаҳрамонона меҳнат қилмоқдалар, қўриқ ерларни ҳаёт маконига айлантирмоқдалар, Космосни забт этмоқдалар.

Социалистик жамият кишилари ҳаётнинг мазмуни билан бахт-саодатнинг бир-бирига боғланганлигини яхши тушунадилар. Улар коммунизм учун курашда ўз ифодасини топувчи юксак мазмунга тўлиб-тошган ҳаётдан ташқарида бахт-саодат бўлишини тасаввур қила олмайдилар. Китобда марксистик философиянинг бахт-саодат ҳақидаги таълимоти ҳам оммабоп равишда изоҳлаб берилган.

П. Егидеснинг «Ҳаётнинг мазмуни — у нимадан иборат?» китоби коммунистик ахлоқнинг бир қатор масалаларини кенг ва мазмунли ёритиб бериши билан қимматлидир.

Б. ОХУНОВ,
ТошДУ фалсафа кафедрасининг аспиранти.

1) **П. Егидес.** Ҳаётнинг мазмуни — у нимадан иборат? Тошкент. Ўзбекистон Компартияси бирлашган нашриёти. 1965 йил.

● ● ●

«Ўзбексельмаш» заводи коллективи баҳорги экиш кампаниясига кўплаб сеялка ишлаб чиқариш мажбуриятини олди. Ҳозиргача пахтакорларга жўнатилди. Сиз суратда ишлаб чиқарилган сеялкаларнинг сифатини текшираётган 4-цех ишчилари М. Миробидов ва А. Гапиров ўртоқларни кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

● ● ●

Газетамизнинг шу йил 22 январь сонида бинокор-инженерлардан Е. Черепанов ва М. Султонов ўртоқларнинг «Деҳқон уйи қандай бўлсин?» сарлавҳали мақоласи мунозара тариқасида босилган эди. Мақолада кўтарилган масалалар юзасидан редакциямизга дастлабки хатлар кела бошлади. Биз қуйида Андижон қишлоқ бинокорларининг тажрибаси ҳақида мақолани эълон қиламиз.

ШИНАМ, ҚУЛАЙ

«ДЕҲҚОН УЙИ ҚАНДАЙ БЎЛСИН?» МАҚОЛАСИ ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

Андижон область колхоз қурилиш тресті барпо этилганига энди икки йил бўлди. Трест қурувчилари колхоз қишлоқларини қайта қуриш юзасидан кўпгина ишлар қилдилар. Хўжаобод районидаги Димитров номли, Наманган районидаги «Ленинград», Ленин районидаги «Правда Востока», Избоскан районидаги «Партия XX съезди» ҳамда Охунбобоев номли колхоз қишлоқларида қурилган уй-жойлар шаҳарларда қурилган уй-жойлардан қолишмайди. Бу уйларда электр чироқлари порлаб турибди ҳамда бошқа маданий-маиший шароитлар тўла яратилган.

Ўтган йили трестга қарашли колхозлараро қурилиш ташкилотлари 2350 объектни қуриб битказдилар. Уй-жой қурилиши айниқса кенг авж олди. Умумий сатҳи 75 минг квадрат метр бўлган уй-жой бинолари қурилди. 45 та мактаб, 12 та болалар боғча ва ясли бинолари ҳамда 225 та ишлаб чиқариш объектлари фойдаланишга топширилганлигини айтиб ўтиш ўринли бўлар.

Олдимизга қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажармоқ учун **колхозлараро қурилиш ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини тобора кенгайтирдик ва мустаҳкамлаб бордик. Ўтган йили бир қанча ғишт заводлари реконструкция қилинди. 2 та янги ғишт заводи барпо этилди. Учқўрғондаги ғишт заводи йилига 30 миллион дона ғишт тайёрлаб бериши мумкин. Бундай катта завод областимизда биринчи бор бунёдга келтирилди.**

Ўтган йилдан бошлаб йиғма темир-бетондан қишлоқ қурилишларида кенг фойдалана бошладик. Қурилишдаги кўпгина ишлар механизация воситалари зиммасига юклатилмоқда. **Трест ҳузурида механизациялаштириш ва махсус монтаж ишлари бошқармасининг тузилиши бу йўлда муҳим омил бўлди.**

Кўпгина колхозлараро қурилиш ташкилотларида меҳнатга ҳақ тўлашнинг аккорд-мукофот системаси жорий этилиши туфайли қурилиш муддатларини қисқартириш, бинокорларнинг меҳнат унумдорлигини ҳамда қурилиш сифатини кўтариш ва қурувчиларнинг маошини ошириш имконияти туғилди.

Ички имкониятлардан ҳам имкони борича унумли фойдаланмоқдамиз. Маҳаллий қурилиш материалларидан фойдаланиш туфайли 15 миллион дона пишиқ ғишт тежалди. Болгариялик дўстларимизнинг очиқ майдонларда ғишт пишириш усули кенг қўлланилди.

Ўтган йили қўлга киритган ютуқларимиз чакки бўлмади. Йиллик планга қўшимча равишда 5 минг квадрат метр уй-жой қуриб битказдик. Андижон район колхозлараро қурилиш ташкилоти айниқса яхши натижаларга эришмоқда. Қурилиш таннархи планда кўзда тутилганидан 11,5 процент камайтирилди. Пландан ташқари 5 минг квадрат метрга яқин уй-жой қурилди. Кўпгина объектлар аъло ва яхши баҳоларга топширилди. Қўрғонтепа, Задарё, Чуст колхозлараро қурилиш ташкилотлари ҳам дуруст натижаларга эришдилар. Ютуқларимизнинг сири шундаки, кадрларни танлаш ва тарбиялашга катта аҳамият бердик. Қурилиш ишларини ташкил этишни яхшиладик, комплекс бригадалар йириклаштирилди. Оператив равишда қуйи звеноларда планлаштириш йўлга қўйилди.

1966 йилда ҳам қишлоқ бинокорлари олдида катта вазифалар турибди. Биз бу вазифаларнинг уддасидан чиқамиз деб ўйлаймиз. Бу йил 4 мингга яқин катта-кичик объектлар, шу жумладан, 120 минг квадрат метр уй-жой, жами 10 минг ўқувчига мўлжалланган мактаб ва маданий-маиший биноларни қуриб битказишимиз керак. Эндиликда қишлоқ бинокорлари янги объектлар барпо этиш билан бир қаторда, шу объект атрофини ўзлари ободонлаштирадилар. Ленин район колхозларидаги уй-жойларни маҳаллама-маҳалла, яъни квартал усулида қурмоқчимиз. Уй-жойлар ва мактаблар марказлаштирилган усулда иситилади ва иссиқ сув билан таъминланади.

Тажриба тариқасида уй-жойлар ҳам қуриб кўрмоқчимиз. Қишлоқда қурилаётган уйларнинг янада чиройли ва колхозчилар учун қулай бўлиши тадбирларини кўрмоқдамиз.

Бу йил 10 минг кубометр ҳажмда йиғма темир-бетон конструкциялар пайванд қилинади. Бир қанча колхозлараро қурилиш ташкилотларида кўчма насос станциялари барпо этилади, қурилишларни бетон билан узлуксиз таъминлаш мақсадида узеллар ишга солинади.

Бир қанча районларда, жумладан Чуст районида заказчи вазифаларини ўтовчи район капитал қурилиш бўлимлари тузиш ниятидамиз. Тажриба тариқасида ўтказиладиган бу иш қишлоқ қурилишини янада юксалтиришга хизмат қилади, деган фикрдамиз.

Э. АШУРОВ,
Андижон область колхоз қурилиш трестининг бошлиғи.

В. ЛЕБЕДЕВ,
«Узколхозоргтехстрой» тресті ахборот бўлимининг бошлиғи.

БУЮК НАВОИЙ

Алишер НАВОИЙ.

ТУН БИЛА ТОНГ

Менинг қароғиму оннинг жамоли тун била тонг,
Менинг заволиму оннинг камоли тун била тонг,
Менинг куюк маҳим, оннинг ҳилоли тун била тонг,
Менинг фироқиму оннинг висоли тун била тонг.
Бу иав даҳрда йўқ эҳтимоли тун била тонг.

Нечук тушунтира олдим буни гумон элига,
Ҳамиша ишқни қилгучи имтиҳон элига,
Ки, бирин-икки дейиб бўлмағай замон элига,
Ғариб, зулфу юз эрмас бўюн жаҳон элига,
Кўринмамиш бу икканинг мисоли тун била тонг.

Қачонки зулмату нур ўрнини олмошадур,
Қаро бошимдаги савдо дилимга тирмошадур,
Қониш нурида танимнинг аланғаси ошадур,
Тонгим эрурғу тунинг тийраруғин чирмошадур
Кўнгил аро юзу зулфинг хаёли тун била тонг.

Не шомда васли умиди, не тонгда нурли хабар,
Не нечда райҳон, исиқ-ю не тонгда гунчада зар,
Не оқшомимда қадаҳ бор, не тонгда бир соғар,
Не тунда айш насими, не тонгда Меҳр мағар;
Ки бўлди зулфу юзинг поймоли тун била тонг.

Дилингнинг кўзгусидин бир умрга нетсин ғаш,
Нечар чоғингда шаробингнидаи ҳаёт аралаш,
Кечанг чароғи-ю кундуз кўзингдан дилкаш;
Тунинг хумули, тонгинг нутлуғ ўлсун, эй маҳваш;
Бу икки банда сенинг бўлди, қоли тун била тонг.

Кимики қайғу кўлидин йиғон кутқорди,
Жаҳон ишини эзан силкимак-ла битқорди,
Қаронғу неча юриб субҳидан томон борди,
Биронни, тонгу тунин бода бирла ўтқорди,
Ёнинни бўлмоғай андин малоли тун била тонг.

Жиломиндин қора тун, нурли тонг заволин кошф,
Нафас-нафас ўтайтган умрини заволин кошф,
Снёҳ қайин бу Мирзо, қоғоз жамолин кошф,
Навоий этмади зулфу юзинг хаёлин кошф,
Вале эрур ғамнинг иттисоли тун била тонг.

Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллиги олдидан

Буюк ўзбек шоири Алишер Навоийнинг туғилганига 525 йил тўлиши муносабати билан тартиб берилган бу саҳифани Ўзбекистон халқ шоири Ғафур Ғулом тузиб берди. «Тун билан тонг» ҳам Навоий ғазалига боғланган мухаммасдир. Жомий ғазалининг таржимаси, шунингдек Алишернинг «Фоний» тахаллуси билан форс тилида ёзилган икки ғазалини ҳам Ғафур Ғулом таржима қилган.

«Хоки Мусалло» ва «Тахти Сафар» ривоятлари Ғафур Ғуломнинг Ҳиротга қилган сафари эсдаликларидан. Бу материалларнинг баъзи ўринлари Афғонистон олими ҳиротли Фикрий Салжуқийнинг «Хиёбон» номли китобидан фойдаланиб ёзилган.

АЛИШЕРНИНГ «ФОНИЙ» ДЕВОНИДАН*

ОЛАМ АҲЛИНИНГ БЕВАФОЛИГИ ТЎҒРИСИДА

(АЛИШЕРНИНГ ЖАҲОНИЙ АЛАМЛАРИДАН)

Яхши бўлғай олам аҳлин қилмасанг ҳеч ёдларин,
Олмасанг ҳеч хотирингга ёдларин — бедодларин.

Бевафолик, эсга олмасин уларнинг ишлари,
Сен ҳам э у аҳли вафо, эсдан чиқоргил ёдларин.

Элдан озмоҳлик билан номардлик билганлари,
Ҳийлагар золим фалак — номи эрур устодларин.

Бу вужудларнинг қўлидан келган ишдир зиддият;
Бир-бирига қарши тўрт унсур тутар бунёдларин.

Бевафолигдир аларнинг табъида тугма асар,
Ушбу даврондир тузилган бевафо авлодларин.

Ҳар бири турли-туман гина, ғараз тўлган идиш,
Шул сабабдан тек тутолмаслар хилоф иморатларин.

Яхшиси мен ҳам уларни эсламай, чунки қалам
Юз қаро, боши тубан бағри чоқ ...

Истасанг, Фоний, бу тутқунликдан озод ўлмоғинг,
Кўй, давом этсин улар ҳам яллаю бедодларин.

Мавлоно Абдураҳмон ЖОМИЙнинг йигитлик чоғи.
Беҳзод чизган расмдан кўчирма.

ҲОКИ МУСАЛЛО

Афғонистоннинг ғарбида жойлашган Ҳирот Ўрта Осиёнинг қадим шаҳарларидан бири ҳисобланади. Унинг жуғрофий ўрни, муҳим йўл тармоқлари устида туриши ҳақида Фридрих Энгельс бундай деган эди:

«...У ғарби-шимолда Эрон кўрфази, Каспий денгизи ва Сирдарё ҳамда шарқда Ҳинд дарёси оралиғида жойлашган ҳамма ерлар учун стратегик марказ ҳисобланади... Каспий денгизидан Ҳинд дарёсигача, Эрон кўрфазидан Аму дарёгача чўзилган йўлларнинг ҳаммаси шу шаҳарда бир-бирини кесиб ўтади».

(К. Маркс ва Ф. Энгельс. Асарлар, 11 том, 1-қисм, 133-134-бетлар).

Шунинг учун ҳам у бирталай босқинчи зўравонларнинг таъмаини — ҳирсини қўзғаб келган. VII—VIII асрларда араб-ислом истеълочилари, 1222 йилда Чингизхон қўшини томонидан эгаллаб олинган ва хароб қилинган. Чунончи, Чингиз қўшинлари босиб олишидан илгари Ҳиротда бир миллиондан ортиқ халқ яшаганлигини ривоят қиладилар. Чингиз қўшинлари бу катта аҳолини қилич дамидан ўтказган, қатлиом қилган эди. 1383 йилда Темур уни босиб олди. У ҳам ўзидан илгариги араб, мўғул босқинчиларидан қолишмади. Ҳиротни бузди, ёрди, талади, халқини қирғин қилди. Лекин кўп қатлиомларга, ҳаробаларга учраган Ҳирот Темурнинг ўғли Шоҳруҳ ва Султон Ҳусайн Бойқаро (1468—1507) давр-салтанатларида хийла тузгунликка, қайта обод бўлишга юз тутди. Бутун Осиёнинг кўркам шаҳарларидан бирига айланди. Айниқса унинг Мухтор тоғи этакларида жойлашган Хиёбон деган ери ва у ерда обод қилинган Мусалло (Номозгоҳ) деган майдон жаҳонга машҳур бўлди. Бу ерга Шоҳруҳ Мирзонинг хотини Гавҳаршод оғо катта масжиди жоме қурдирган эди. Ҳусайн Бойқаро Мирзо ҳам бу ерда катта мадраса, каттакон бир хонақоҳ барпо қилдирди. Айниқса улуғ шоир Алишер Навоийнинг Мусалло ерида қурдирган бирталай иморатлари жуда тақдирга сазовордир. У бу ерда катта бир масжиди жоме бино қилдирди. Дорил Хуффоз (Қорилар мадрасаси), Дориш-шифо (Соғайиш уйи) бино қилди. Бу дориш-шифо Хиёбоннинг ғоят латофатли ва ҳавоси тоза ўрнида қурилган бўлиб, атрофидан инжил наҳри оқар эди. Ичида фонтанлари, ҳовузлари бор эди. Бу ерда замонасининг энг етук ҳакимлари, табиблари касал камбағал фуқаро ва етим-есирларни, асирларни даволар эдилар ва талабаларга дарс берар эдилар. Бу ерда овқат ва доривор текин эди. Алишер Навоий ўз харажатлари ҳисобидан қурдирган бинолардан яна бири Ихлосия хонақоси ва Ихлосия мадрасасидир. Бу айтилган мадрасаларда минглаб талабалар замонасининг энг етук олимларидан дарс олар эдилар. Бу хонақоларнинг халқ кириб чиқиши учун ҳамиша очиқ бўлган саҳнида ҳар куни етим-есирларга, асирларга, камбағал фуқарога дош қозонларда пиширилган текин шулон ва нон улашиларди. Маълумдирки, Алишер Навоийнинг вазирликдан келадиган даромадларидан ташқари жуда катта ер, сув—амлоклари ва чорваларидан, работ, карвонсарой ва дўконларидан келадиган келимлари ҳам зўр эди. Ёлғиз бош, инсонпарвар Алишер бу давлатларнинг ҳаммасини оч, яланғоч, юпун, бечора халқнинг илм олиши, соғу саломат бўлиши, тўқ бўлиши учун сарф қилар эди. Унинг қўли очиқлиги ва ҳимматини масжид-мадрасаларга васият қилиб қолдирган вақфномасидан ўқиш мумкин.

Бундан ташқари, Алишер Навоий ҳар йили камбағал, юпун бечораларга 2 мингга қадар пўстин, жул чакмон, кўйлак-лозим, дўппи-телпак, кавш улашиб турар эди.

Алишер Навоийнинг халқ манфаати учун қурган ҳамма бинолари: масжид, хонақо, мадраса, шифохона, кўприк, ҳаммом, карвонсарой, раста, бозор, тим, работлари 400 дан ошади. Буларнинг анча қисми Ҳирот ва унинг атрофида эди. Хуллас, Алишер Навоий замонасида Ҳирот Бухоро ва Самарқандлар қатори ўз бинолари, кўркамлиги билан Шарқнинг энг тузгун шаҳарларидан бирига айланган эди.

Бойқаро ўлимидан кейин Ҳирот аввал шайбонийлар босқинига учради, сўнгра уни XVI асрда Эрон сафавийлар сулоласидан шоҳи Исмоил босиб олди.

Булар ҳам ўз навбатида Ҳиротни буздилар, ёрдилар, халқини таладилар. Айниқса Исмоил Сафавийнинг улуғ шоир Мавлоно Абдураҳмон Жомийга нисбатан кўрсатган беҳурматлигини адабиёт тарихи ҳали ҳам унутмайди. Маълумки, Жомий ислом динининг сунни мазҳабида, Исмоил Сафавий эса шиъи мазҳабида эдилар. Жомий ўз асарларида бўлса керак, шиъиларни камситар эди. Бундан ғазабланган Эрон шоҳи Исмоил қасам ичган эди. — «Агар Ҳирот менинг қўлимга кирса, Жомийни тириклайин тутолсам, ўтда куйдираман, ўлган бўлса, гўрдан чиқариб, устихонларини куйдираман», — деган эди.

Исмоилнинг бу қасамидан ҳиротликлар хабардор эди.

Сафавийлар Ҳиротни эгалламасдан бурун Жомийнинг ўғли Зиёвуддин Юсуф бошлиқ бир неча мухлислар Жомийнинг ва Жомийнинг устози Саъдидин Кошғарийнинг суягакларини гўрдан қазиб чиқариб, душман қўли етмайдиган ҳолироқ бир жойга элтиб, яширинча, вақтинча кўмган эдилар.

Ҳиротни эгаллаган Исмоил Сафавий Жомий мақбарасидан унинг жасадини тополмади. Шундай бўлса ҳам, мақбарага ўт қўйиб, уни вайрон қилиб кетди. Мамлакатдаги бу олағовур босди-босди бўлгандан кейин Жомий ва Саъдидин Кошғарийнинг ҳокларини бугунги, иккинчи мақбарага келтириб кўмдилар.

XVIII асрга келиб сафавийлар ҳукмронлиги йиқитилди, шаҳарни афғонлар эгаллади.

1837 — 1856 йилларда Эрон шоҳлари Ҳиротни эгаллаш учун қайтадан уриниб кўрган бўлсалар ҳам, Англия ўртага тушиб қаршилик кўрсатди, натижада бу босқин амалга ошмади, Англиянинг ўзи, XIX аср давомида Ҳиротни эгаллаш, уни Ўрта Осиёни босиб олишда қулай кўприк қилиш учун уриниб кўрди. Бир томондан Россия ҳукумати, бир томондан афғонларнинг қаршилиги натижасида бу ният ўринламади...

Муҳтарам ўқувчи, Ҳирот тарихидан билганимча, ҳалигача айтганим тўғридир, бир оз нуқсонлидир, ўзингизга маълум. Аммо Ҳиротнинг 1887 йилда бошига тушган фожиаси ва унда бўлган харобаликни ҳеч қайси босқинчи (на араб, на мўғул, на Темур) қилолган эмас.

Афғон амири Абдураҳмон ўтган асрнинг 80-йилларида Тошкентдан Афғонистонга қайтиб, майда-майдалашиб кетган тарқоқ амирликлар, бекликлар, хонликларни уюштириб, мустақил афғон давлати ташкил қилишга уринар эди. Ички қарама-қаршиликлардан ташқари, бир томонда Ҳиндистон орқали Англия, иккинчи томонда Туркистон орқали Россия империализмларининг кундан-кун қизғинлашиб бораётган таҳдидларига қарши бас келиш ҳам амир Абдураҳмон олдида турар эди. Ҳирот атрофида афғон шаҳзодалари сардор Дўстмуҳаммадхон билан сардор Аҳмадхоннинг ўғли Шаҳнавозхон ўртасида тахт учун қизғин кураш борар эди. Шунда айғоқчилардан бири Шаҳнавозхонга келиб айтдики: «Дўстмуҳаммадхон Мусаллодаги минoралардан бирисига чиқиб, урушнинг боришини кузатиб турибди. Қуйидаги уруш майдонини яққол кўриб, душман қўшинларининг ҳаракатини таъқиб қилиб, ўз қўшинларини шунга қарши ҳаракат қилдирмоқда».

Ҳали йигирма бешга ҳам кирмаган саводсиз, нодон, мағрур, мансабпараст Шаҳнавозхон Дўстмуҳаммаднинг қайси минорада эканлигини билмай, ҳамма минораларни яксира тўпга тутишга буюрди.

Замонасининг энг даҳшатли тўпларидан саналган «Зилзила» номли замбараклар билан ўнг-терсига қарамай Мусаллони тўпга тутдилар. Жаҳон меъморчилигининг ноёб обидаларидан бўлган Мусаллодаги барча иншоотлар: масжидлар, жомелар, мадрасалар, саройлар, мақбаралар, нимаики бўлса ер билан яксон қилинди. Мусалло чинни пиёладай тошга урилиб, парча-парча қилинди*).

Темур авлодлари ва Ҳусайн Бойқаро хонадони ётган даҳмаи шоҳон, Алишер Навоийнинг қабри — ҳаммаси тўпнинг ўтли нафасидан емириб ташланди. Мусалло ерида саломат қолган биттагина бино — Гавҳаршод бегим ва Бойсангар Мирзо мақбарасидир.

1965 йил 17 январда бизнинг газетамизда босилган Навоий қабрининг сурати 1947 йилда ҳиротлик савдогарлардан Ғулом Ҳайдар Мухторзода деган кишининг ғишт ва ганчдан ўз эски ўрнига кўтариб қўйган муваққат мақбарасидир. Айтишларича, бу харобалик йилигача Алишер Навоийнинг масжиди Жоме, Дориш—шифо, Дорил хуффоз. Ихлосия ва бошқа мадрасаларида ўқишлар давом қилган, мударрис ва талабаларга вақф пуллари мукаммал етиб турган. Тўпга тутилгандан кейин на мадрасалар қолган, на мударрис-у, талабалар...

Жаҳонга машҳур Мусалло ерида қаққайиб қолган, ярми учган, каллаги йўқ, хароб миноралрни кўрасиз, холос.

* * *

Бугунги Ҳирот, Мусаллони ҳисобга олмаганда, Афғонистоннинг ғоят гўзал шаҳарларидан биридир. Қарийб юз эллик минг аҳолига эга бўлган бу шаҳарнинг Совет ҳукумати ёрдами билан қурилган ажойиб кенг асфальт йўллари Ҳиротни мамлакатнинг ҳамма томонлари билан боғлайди. Мамлакатнинг ичи билангина эмас, Покистон, Ҳиндистон, Эрон ва Ўзбекистон билан ҳам боғлайди.

Ҳири руд устига бизнинг ёрдамимиз билан қурилган кўприк ва унинг ёнгинасида қад кўтарган «Ҳирот» меҳмонхонаси — (Отель «Герат») ғоят гўзалдир. Шаҳар ичида йўллар бир томонлама. Йўл ўртаси арғувон экилган гулзор, кўчанинг икки томонида ғоятда шинам ва дид билан қурилган хусусий коттеджлар. Хулласи, шундай озодлик, тинчлик ва дўстлик замонида Ҳирот аста-секин ўз қадим шуҳратини қайтадан эгаллаб бормоқда. Бизнинг ҳам яхши қўшнимизга ҳамиша яхши тилакларимиз бор ва биродарлик ҳиссимиз устивор.

*) Баъзи ривоятларда Мусаллони тўпга тутишни буюрган амир Абдураҳмоннинг ўзи эди, дейиладн. Лекин у тўпга тутдими, ё бошқасими ҳар ҳолда Мусалло деган улуғ ободонлик, бир халқнинг ижодий маҳоратига гувоҳ бўла оладиган каттакон бир бадиий архитектура ансамбли тарихдан беному нишон ўчди.

Қалъаи Ихтиёриддин

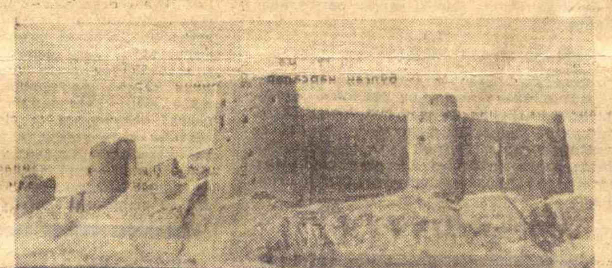

Бу қалъа «Ҳирот қалъаси» ҳам деб аталади—ўрта асрдан қолган биноларнинг биридир. Қалъанинг қачон тикланганини билмайман, ҳар ҳолда Шоҳруҳ ва Ҳусайн Бойқаро замонасида энг мудҳиш қамоқ ўрни бўлиб, бу ерда кўпдан-кўп давлат арбоблари, оқиллар, фозиллар, олимлар, шоирлар, санъаткорлар, ўз даври ҳукмдорларига ёқмаган «осий» кишилар бўғиб ўлдирилган, осилган, боши кесилган. Бу бино шаҳар ўртасида қўрқинч кўланкадек қаққайиб турибди. Кундан-кунга нураб, ерга чўкмоқда.

ЖОМИЙ.

ГУЛ ЯПРОҒИДИН ПОКРОҚ

Доманинг кўкламдаги гул
япроғидан покроқ,
Ғунчадек кўнглим-чи,
шавқингдан яқоси чокроқ,

Остонанг-ку бировлар
тупроғидан пок эди,
Энди кўз ёшим билан ювгач
бўлибдир покроқ,

Юзлаб ошиқни ҳалок
этдинг тиғинг кўрсатмайин,
Ошиқ ўлдирмакда йўқдур
сенча шўх, чолокроқ.

Сенку мен тортган аламдан
шод ўлуб кулмакдасан,
Гар қувонсанг мен
бўлурман мунданам
ғамнокроқ.

Яхшиларга севгучилар
қонини тўкмак ҳалол,
Бизни ўлдирган ўзингсан
ҳаммадан бебокроқ.

Кипригимла сув сепиб,
бағрим ўтила қиздирай,
Бўлмасин нопок қонимдан
йўлинг намнокроқ.

Минган отингнинг туёғидан
ўпай, бир ёнга сур
Йўлларингда ер бўлубдур
хоку Жоми хокроқ.

АЛИШЕРНИНГ «ФОНИЙ» ДЕВОНИДАН*)

КЕТДИМ БУГУН МАЙХОНАГА

Бир қадаҳ май излабон кетдим бугун майхонага,
Йўл қойитмайман қачонким тўлмаса паймонага.

Йиғлоқи шайхлар, хароботи чапанлар ахтариб,
Жонгинам, сен деб борурлар каъба-ю бутхонага.

Ўз-ўзимдан бехабар бадмастман майхонада,
Тўлдириб қўйдим бу ерни наъраи мастонага.

Сўнгги сипқорғон қадаҳ ўлдирди, мақсад шу эди;
Чунки ёр тутган қадаҳ бу ошиқи девонага.

Минбар узра битта воъиз мақтади кавсар суйин,
Мастману мудроқ босар йўқ тоқатим афсонага.

Бўстонимда гулимсан, тундаги равшан чароғ,
Кундузи булбулга ўхшайсан, неча парвонага.

Фоний, бу сўзга қулоқ солу хароботни қидир,
Ҳеч хазина қўлга кирмас бормайин вайронага.

*) Алишер «Зуллисонайн» — (икки тил эгаси) деган лақабга эга эди. Унинг ўзбек тилида ёзилган асарлари «Навоий» тахаллуси билан, форсий тилда ёзилганлари «Фоний» тахаллуси билан шуҳрат топган.

ТАХТИ САФАР

Ҳиротнинг шимоли-шарқида, шаҳардан қарийб ярим фарсахча нарида, эллик терак бўйи чамаси баландликда теп-текис бир сайҳон тепалик бор. Бу тепаликнинг этаги Мухтор тоғига туташиб кетади. Бу тепаликка чиқиб шимолга қарасангиз, эҳ-ҳе, кўз илғамас ўрлар, қирлар, ям-яшил ўтлоқлар оша Панж дарёсининг қирғоқларигача кўрингудек. Қуйига, жануб томонга қарасангиз, ям-яшил боғлари, Ҳири руд ва Инжил наҳрлари, булоқлари, ирмоқлари билан Фарғона қизларининг чаманда гул дўпписидек Ҳирот шаҳри ётибди. Тепалик ғоят мунтазам ва маданий. Бу ерда тўрт қабирғаси бир-бири билан баробар катта ҳовузлар бор. Ҳовузларда шабнамдек тип-тиниқ зилол сувлар мавж уриб турибди. Ҳовузлар атрофида баланд-паст, катта-кичик супа-супачалар. Теварак-атроф асирдийда чинорлар, садалар, кожу, тоққа хос доимо ям-яшил игна баргли қарағай, арча, пистазорлар, сарвлар, бинафша дарахтлари, муттасил арғувон ўрмонларидан иборат ғоят хушҳаво, ажойиб бир жой. Жумлаи жаҳон деса муболаға бўлар, аммо жумлаи Хуросоннинг мазмуни шу ерда. Сал қуйироқда ҳозирги замон мазмунидаги сайёҳлар мақоми [турбаза] бор.

Илгари, ўрта асрларда, бу ерларга сув келтирган Султон Абу Саид Курагоннинг вазири Хожа Қутбиддин Товус бўлиб, у Тахти Сафар ва хиёбон — Мусалло ерларига Поштон наҳридан канал очиб, Жўйи Султони («Султон ариқ») деб ном қўйган эди. Лекин кейинги вақтда бу ерларда ҳовузлар қаздириб, дарахтлар ўтқазиб, супалар қилиб, эски ариқларни қайта кенгайтириб — ажойиб бир дам олиш боғига айлантириш Алишернинг ўз қўли билан бўлган.

Навоий замонасида бу ер кўкалам, ёзу куз кезлари ҳар оқшом шоирларнинг мушоира давраси, машшоқларнинг, ҳофизларнинг, ўйинчиларнинг санъат мусобақаси саҳнасига айланган эди. Бу ерга фақатгина шоирлар, адиблар, мусиқачилар ва сарой аҳлларигина эмас, шаҳарнинг обрў-эътиборли кишилари ҳам чиқиб, вақтларини хуш ўтказар эдилар.

[Мен бу ерларда 1964 йилнинг кузида бўлдим. Тахт Сафар ҳали ҳам ўз тароватини йўқотмаган эди].

Бу ерлар Тахт Сафар деб аталади. Нима дегани экан!! Темур шаҳзодалари, ёки темурийлар сулоласининг султонлари бирор сафарга ёки бирор босқинга чиқар олдидан шу ерга тахт қурар эканлар-у, шу ердан қўзғалармиканлар! Йўқ, бу бундай эмас экан. Бу оддийгина бир қорамол чўпони Сафарвой деган кишининг отига қўйилган жой экан. Хўш, Сафарвойнинг ўзи ким бўпти-ю, нега унинг отига жой қўйилипти!

Афсоналарда айтиладики, [афсоналардагина эмас, китобларда ҳам шундай ёзилган] Темурнинг набираси Султон Ҳусайн Мирзо Бойқаро ғоятда айш-ишратпараст бир подшо эди. Ичмаган куни йўқ эди. Кечқурунлар адиблар, шоирлар, наққошлар, машшоқлар, ҳофизлар, не-не гўзалларни йиғиб базм қурар эди. У адабиётни, шеъру-шоирларни севибгина қолмай, ўзи ҳам шеър ёзар эди. Унинг ҳамма шеърлари тўпланган девони ҳам бор. Лекин шуниси қизиқки, у ҳамма ғазалларини арузнинг оғирроқ баҳрларидан бирида ёзган. Бошдан оёқ бир вазнда.

Юқорида гўзаллар деб кетдик. Бойқаро ўз ҳарамидаги гўзалларгагина қаноат қилиб қоладиган Султонлардан эмас эди...

Ҳалиги тепалик қуйисидаги кенг ўтлоқда Сафарвой деган чўпон қорамол боқар эди. Унинг мол боқадиган ерларини «Мавзуи говчарон» — [ҳўкиз боқиладиган ерлар] деб аталар эди. Ана шу Сафарвойни десангиз; сув ичса томоғидан, сабзи еса биқинидан кўринадиган, сочлари қалдирғоч қаноти, қошлари камон, кўзлари чарос, киприклари ўқ, юзлари нақшин олма, лаблари гул япроғи, тишлари садаф, қомати ғизол, ҳурковичлиги маролдай биттаю-битта гўзал қизи бор эди.

Баҳорнинг беҳаё шаббодаси қизнинг сочидан бир тутам ҳидни олиб-қочиб Ҳусайн Бойқаро димоғига етказди. Айши-ишратга тўймагур Султон чўпон қизига ошиқу-беқарор бўлиб қолди. Чўпонга ярашиқ туҳфалар билан [янги пўстин, янги чориқ, ирғай таёқ, бир жуфт зотдор кўппак ва ҳоказолар бўлса керак] Сафарбойга совчи юборди. Шунда Сафарбой шу жавобни айтди:

— Мен Бойқаро билан олиша олмайман, менинг аскарларим бўлган бу буқалар ва ҳўкизлар Султоннинг олп қўшинлари билан беллашолмайди. Қизимни барибир зўрлик билан бўлса ҳам ўзига олади. Мен яланғоч мушт билан қилич тиғига дўлаёлмайман. Не қилса, бу қиз менинг фарзандим, онаси ўлиб кетган, ўнбир ёшидан буён ўзим тарбият қилиб келаман. Кўз қорачиғимнинг сиҳат-саломатлиги менинг ягона мақсадим.

Қизим, тўрт этаги осмон билан туташиб ётган шу бепоён яланг қирларнинг озод ғизолийдай дашт қизидир. Албатта у мухташам, аммо катта қалъа деворлари билан ўраб олинган, димиққан саройларда яшолмайди. Хусусан, бу ёш қиз Султоннинг Хадичабегимдай маккор, доғули, дунё кўрган хотинлари билан кундошликни эплай олмайди.

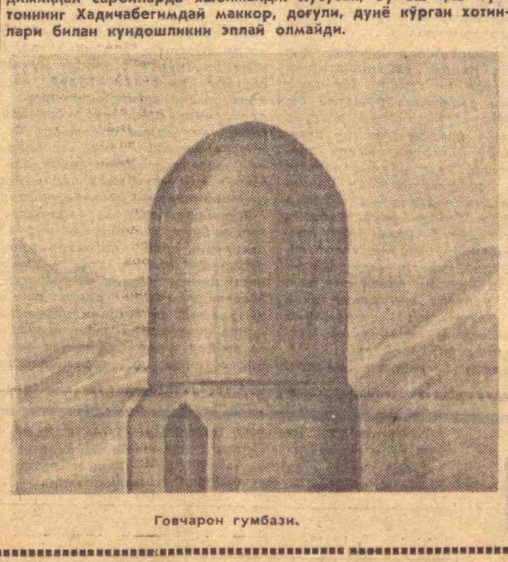

Говчарон гумбази.

Ғурбатда ғариб шодмон бўлмас эмиш,
Эл анга шафиқу меҳрибон бўлмас эмиш.
Олтин қафас ичра гар қизил гул бутса,
Булбулга тикондек ошиён бўлмас эмиш, —

деб ҳазрати Алишер Навоий бекорга айтмаганлар. Мен ўз эркин булбулдай қизимнинг Бойқаронинг сунъий қизил гуллар ўсган, олтинланган сарой қафасида сил бўлиб ўлишини истамайман. Аслида-ку улуғ Султонимиз бу ҳавасниг баҳридан ўтсалар, яхши бўлар эди. Чунки у кишининг завқлари сарой маликалари, подшоҳ қизларининг ноз-истиғнолари, эркалашлари билан тарбия топган. Менинг қизим саҳрон бир қиз, — сатангликни, карашмани, упа-эликни, ўсма-сурмани, дуру инжуни, олтин-кумушни билмайди.

Саҳро санамига берма кўнгил,
Ёшликда бузоқ боқар эди ул.

Мабодо Султон ибн Султон Ҳусайн Бойқаро ўз орзулари қурбони бўлиб «айтганим айтган, фармоним фармон, қиз меники бўлади», деб туриб олсалар, биз бандамиз, мутеъмиз, бўйин эгишдан бошқа иложимиз йўқ. Биттагина илтимосимиз бор, холос. Шу саҳрога қизимга атаб, унча ҳашаматнинг ҳожати ҳам йўқ, кичкинагина бир сарой қурсинлар. Кейин қизимни шариат билан никоҳлаб хотинликка олсинлар, канизакликка эмас! — Мана сўзим.

Бойқаронинг совчилари доно чўпоннинг гапларини оқизмай-томизмай Султонга бориб айтдилар. Султон қабул қилди. Дашт ёнидаги тепаликка қизга атаб сарой қурилди.

Ҳозир, бу замонда ўша саройдан ном-нишон қолган эмас. Фақат асримизнинг бошларида йиқилиб вайрон бўлган «Гумбази говчарон» [ҳўкиз боқар гумбози] деган гумбазнинг ўзи эмас, сурати сақланган, холос.

Чўпон қизнинг ва отаси Сафарбойнинг тақдири нима бўлди — тарих индамайди. Лекин шу жойларнинг исми Тахти Сафар бўлиб қолган.

Яна, мен шу ерларда сафар қилиб юрганимда бирга ҳамроҳ бўлиб юрган дўстларим—афғон шоир ва олимларининг оғзидан бир байт эшитиб қолдим:

Ҳар ки бо лола руҳон бодаи гулранг кашад.
Ҳукми Мирзост ки бо Тахти Сафар санг кашад.

[Маъноси: ҳар ким бу ерларга келиб ўзи севган лола юзли гўзаллар билан гул рангли шароб ичмоқчи бўлса, Бойқаро Мирзонинг буйруғи шуки, келишида Тахти Сафарга тош ола чиқсинлар].

Бу байт устида кўп мунозаралар қилишдик. Нима демоқчи! Кейин шу мулоҳазани маъқул деб топдик: Яъни Ҳусайн Бойқаронинг бобоси Темур миллионли қўшин билан юришга чиққанида илғор суворийлар хуржуннинг бир кўзида ғишт, бир кўзида ганч олиб юрар эканлар. Бу ғишту-ганчлар йўл таъмирига, кичик кўприклар қуришга, кичик обидалар тиклашга ярар экан. Бу энди бир ривоят...

Балки Ҳусайн Бойқаро ҳам Тахти Сафарга келгучилар қуруқ келмасинлар, тош ола келсинлар деган буйруқни берганда шу ерларга бирор иморат қуришни мўлжалга олиб айтгандир...

Бизга нима-я, айтса айтгандир-да, шунга ҳам ота гўри қозихонами, деб бу қисса тамом.

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

ПЛАНЕТАМИЗДА

АМЕРИКА АГРЕССИЯСИГА ҚАРШИ КУРАШНИ БЎШАШТИРМАЙЛИК

Дўстлик уйида Совет — Вьетнам дўстлиги жамиятининг иккинчи Бутуниттифоқ конференцияси ўз ишини тамомлади. Конференция ишида РСФСР, Украина, Белоруссия, Молдавия, Грузия ва бошқа иттифоқдош республикалардан келган қарийб 150 делегат иштирок этди.

Конференция қатнашчилари Совет—Вьетнам дўстлиги жамияти правлениеси фаолиятини маъқулладилар, қабул қилинган резолюцияда айтиладики, социалистик мамлакатларни марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализмининг мустаҳкам негизида, тинчлик ва социализм манфаатларида жипслаштириш йўлида совет ва Вьетнам халқлари ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ёрдамлашиш бундан буён ҳам жамиятнинг асосий вазифаси бўлиб қолади.

Якдиллик билан қабул қилинган баёнотда делегатлар АҚШ империалистларининг Вьетнамдаги босқинчилик сиёсатини кескин қораладилар ва Вьетнам халқига қарши урушнинг дарҳол тўхтатилишини талаб қилдилар. Бизлар, дейилади баёнотда, Вьетнам Демократик Республикасига сиёсий мадад, зарур иқтисодий ва ҳарбий ёрдам кўрсатишда КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати қабул қилган тадбирларни якдиллик билан маъқуллаймиз. Бизлар АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси муносабати билан СССР Олий Советининг 1965 йил 9 декабрдаги баёнотини қўллаб-қувватлаймиз.

Ўзининг интернационал бурчига содиқ бўлган совет халқи Вьетнам Демократик Республикасининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда, Америка империализми агрессиясига қарши курашда Вьетнам халқига ҳар тарафлама ёрдам ва мадад кўрсатмоқда ва бундан буён ҳам кўрсата беради. Вьетнам халқининг адолатли иши ғалаба қозонажак, деб ишонч билдиришди конференция қатнашчилари. Вьетнам ягона, мустақил, озод бўлажак ва гуллаб яшнажак!

Правлениенинг таниқли давлат ва жамоат арбоблари, олимлар, ёзувчилар, ишлаб чиқариш новаторлари, маданият ва санъат ходимларидан иборат янги состави сайланди.

* * *

Правлениенинг биринчи мажлисида космонавт учувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Г. С. Титов якдиллик билан правление раиси қилиб сайланди. (ТАСС).

ЯПОНИЯ. Нагасаки — улкан верфлар ва торсавдо кварталлари, ҳашаматли бинолар ва бир-бирига қапишиб кетган кулбалар шаҳри. Суратларда: шаҳарнинг марказий кўчаларидан бири (чапда) ва шаҳар канали қирғоғидаги қашшоқлар квартали (ўнгда).

Ю. Муравин фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ТОШКЕНТ ДЕКЛАРАЦИЯСИ АМАЛДА

БИТИМ АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

ДЕҲЛИ, 28 январь. (ТАСС). Ҳиндистон армияси штабининг бошлиғи Чоудхури билан Покистон армиясининг бош қўмондони Мусо ўртасида келишиб олинган битимга мувофиқ, кеча Сиалкот секторидаги ўт очишни тўхтатиш линиясида ҳинд қўшинлари қўмондони генерал-майор Тхап билан ана шу сектордаги Покистон қўшинлари қўмондони генерал-майор Тикка хон учрашдилар.

МОЗАМБИК ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ҲАРАКАТЛАРИ

ДОРУССАЛОМ, 28 январь. (ТАСС). Мозамбиқ озодлиги учун курашувчилар ўтган йил декабрь ойининг охирида Португалиянинг 70 солдатини яксон қилдилар, дейилади Мозамбик озодлик фронтининг бу ерда чиқарилган ахборотида.

26 декабрда ўтказилган бир операциянинг ўзида Португалиянинг 45 солдати ўлдирилган ва учта юк машинаси яксон қилинган. 28 декабрда Португалия солдатларини олиб Мавако районидан Матака районига бораётган 5 та юк машинаси янчиб ташланган.

Озодлик учун курашувчилар, дейилади ахборотда, мамлакатдаги бутун аҳолининг ёрдамидан фойдаланиб, душманнинг кўчиб юриши ва унинг жойлашган қароргоҳи ҳақида аниқ маълумотлар олиб турибдилар. Шу сабабдан уларнинг операциялари ҳамма вақт муваффақиятли ўтмоқда.

СОВЕТ—ФИН ЧЕГАРАСИДАГИ ДЎСТЛИК ҚУРИЛИШИ

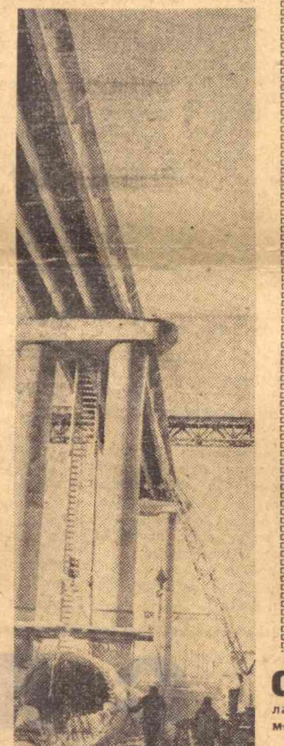

СУРАТДА: Виборг шаҳри яқинидаги Кивисиллансалми бўғозида автомобиль кўприги қурилиши. Совет мутахассислари томонидан қурилаётган бу кўприк Виборг шаҳрини Саймен канали билан боғлайди.

Н. Науменков фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

С. К. ЦАРАПКИННИНГ МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ЖЕНЕВА, 28 январь. ТАСС мухбири Г. ДРАГУНОВ хабар беради:

Қуролсизланиш масалалари билан шуғулланувчи 18 давлат комитетидаги Совет Иттифоқи вакили С. К. Царапкин кеча матбуот конференциясида гапириб, комитет ўз ишини «қуп-қуруқ вазиятда» яна бошлаб юборди, деб бўлмайди, деди. Комитет ўзининг ишида «теварак-атрофдаги вазиятнинг ва воқеаларнинг таъсирига дуч келиб турибди», деди С. К. Царапкин.

С. К. Царапкин Вьетнамдаги агрессия «комитетдаги музокараларнинг олдинга силжишига тўсқинлик қилмоқда, ғоят кўп қийинчиликлар» вужудга келтирмоқда, деди.

Бундай шароитда, деб давом қилди СССР вакили, комитет зиммасида алоҳида масъулият турибди. АҚШни зўравонлик позициясига таянган сиёсатдан, бошқа давлатларнинг ишларига аралашиш сиёсатидан воз кечтиришга эришмоқ ва шу тариқа қуролсизланишга бағишланган музокараларнинг муваффақиятини таъминлайдиган қулай вазият вужудга келтиришга ёрдамлашмоқ учун, деди С. К. Царапкин, икки баравар кўп куч ва ғайрат сарфлашимиз лозим.

С. К. Царапкин, НАТОнинг кўп томонли ва атлантик ядро кучларини вужудга келтириш планлари Ғарбий Германия бундесверининг ядро қуролини қўлга киритиш талабларини қондириш формаси эканлигини ҳам қайд қилиб ўтди. Афтидан, НАТО давлатлари ўз сиёсатларида ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисида битимга келишни эмас, балки Шимолий Атлантик ҳарбий блокининг манфаатларини биринчи ўринга қўяётганга ўхшайдилар, деди С. К. Царапкин.

С. К. Царапкиннинг матбуот конференцияси журналистларни жуда қизиқтирди. Матбуот конференциясида турли мамлакатлардаги телеграф агентликлари, газеталар, радио ва телевидениенинг 100 дан кўпроқ вакили ҳозир бўлди.

БУРЖУАЗИЯ АХЛОҚИ

ЯСАМА МАРДЛИК

Ғарбда эркаклар учун чиққан энг сўнгги мода жундор кўкрак бўлса керак. Кўкрагида жуни йўқларга маълум фирмалар сунъий жун таклиф қилмоқдалар. У махсус клей билан ёпиштириб қўйилар экан. Масалан, Амстердамдаги баъзи магазинларда кўкрак нейлон жунлари сотилмоқда. Жуннинг қалинлигига қараб, баҳоси 20 гульдендан 100 гульденгача туради.

ШАЙХ ҲАЙРОН

Қувайтлик шаҳзода Шайх Сабоҳ Ал Салом Алсабоҳ энг бой нефть магнатларидан биридир. Лондон банкининг ўзидагина унинг 300 миллион фунт пули бор. Шайх пулларни қаерга қўйишни билмай ҳайрон бўлмоқда. Унинг сўнгги сотиб олган нарсаси қизил олтиндан ясалган енгил машинадир. Бечорани қарангки, олтин машина сотиб олгандан сўнг ҳам пулни қаерга қўйишни билмай ҳайрон бўлиб юрибди.

ЯНА БИР РЕКОРД

Америка спорт ҳаётида катта ва қувончли воқеа юз берди. Иллинойс штатидан 15 яшар Тэрри Мисс иситиш батареясига ёғоч билан 42 соат тўхтовсиз урди. Бу билан қобилиятли бола миссурилик студентнинг бир неча йилдан буён ўз қўлида сақлаб келган рекордидан 6 соат ўзиб кетди.

ЧАКАНА САВДО

Оттава шаҳрида Жон Лемстрит деган киши гўё машҳур Голливуд артистларига тааллуқли бўлган нарсаларни сотиб юрган. Бу корчалонни секретари фош қилиб қўйди. Секретари Г. Купернинг тиши деб Жон 723 та тишни сотганлигини айтди. Бундан ташқари Элизабет, Тейлор, Брижитт Бардо ва бошқа машҳур кино артистларининг нарсаси деб 2 мингдан ортиқ ички кийимларни сотган экан.

ҲАВОФУРУШЛАР

Французлар америкалик бой туристларга атаб ёдгорлик ўйлаб чиқаришди. Зич ёпиладиган қутичада француз аёли тасвирланган ва «Париж ҳавоси» деб ёзиб қўйилган. Остига инглизча «консерва қилинган ҳаво» деб ёзилган. Яна майда ҳарфлар билан шу нарса маълум қилинадики, қутичага Елисей майдонининг ҳавоси солинган. Бу ерда эса ҳаво жуда софдир. Ёдгорлик эгасининг кайфияти бузилганда ёки тоби қочганда ана шу ҳаводан ҳидлаш тавсия қилинади.

(«КРОКОДИЛЬ»дан).

Жаҳон интеллигенциясига хат

ХАНОЙ, 28 январь. (ТАСС). Вьетнам интеллигенциясининг Ханойда бўлиб ўтган конференцияси бутун дунё интеллигенциясига хат билан мурожаат қилди. Бутун дунё интеллигенцияси «АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига чек қўймоқ учун ўз куч-ғайратларини бирлаштиради» деб хатда ишонч билдирилади. Ана шу агрессияга қарши чиқаётган халқларнинг умумий фронти, дейилади хатда, ҳозир кундан-кунга кенгайиб бормоқда.

«Жаҳон халқларининг актив мададидан фойдаланиб, бизнинг халқимиз Шимолда ҳам шунингдек Жанубда ҳам АҚШ агрессиясига қарши муваффақият билан курашмоқда. Синов узоқ давом этади ва машаққатли бўлади, лекин биз ғалаба қозонишимизга ишонамиз», — деб уқтирилади Вьетнам информация агентлиги томонидан эълон қилинган ана шу хатда.

Хатда Американинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши чиқаётган, Вьетнам халқининг курашини қўллаб-қувватлаётган бутун дунё интеллигенциясига Вьетнам халқи билан Вьетнам интеллигенциясининг ташаккури изҳор қилинади.

Қўшма Штатларда қор бўрони

НЬЮ-ЙОРК, 28 январь. (ТАСС). Америка Қўшма Штатларининг Атлантик соҳилидаги штатларида кучли қор бўрони бўлди. Бундай кучли қор бўрони 25 йил мобайнида биринчи марта юз берди. Бир қанча районларда довулнинг тезлиги соатига деярли 60 километрга етди. Қорнинг қалинлиги 30 сантиметр, Нью-Жерси штатининг айрим жойларида эса 60 сантиметрга етади.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республикада ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик тўхтайди. Ғарбдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида ҳарорат 3-8, қолган областларда 7-12 даража бўлади. Жанубда ҳарорат 17 даражагача етади.

Тошкентда ҳаво булутли бўлиб, ёғингарчилик бўлмайди. Ғарбдан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади. Ҳарорат 9-11 даража бўлади.

КОНГРЕССДАГИ КАЙФИЯТ

ВАШИНГТОНДАН ХАТ

Ун январда бу ерда 89-чақириқ АҚШ конгрессининг иккинчи сессияси очилди. Конгрессменлар икки ой давом этган «парламент каникулларини» ўзларининг сайлов округларида ўтказиб, пойтахтга қайтиб келдилар. Улар Вьетнам уруши кенгайиб бораётганлиги, армияга чақирилувчилар кўпайтирилаётганлиги, биринчи даражада зарур бўлган молларнинг нархлари ортиб бораётганлиги Америка халқини ғоят ташвишга солаётганлиги тўғрисида очиқ-ойдин тасаввур ҳосил қилдилар. Конгрессменлардан 150 дан кўпроқ киши Жанубий Вьетнамга бориб келди. Конгресс ишининг биринчи ҳафтаси узоқ чангалзорлардаги уруш бу сафарги сессиянинг кун тартибида биринчи ўринни олаётганлигини кўрсатди. Америка матбуоти конгресснинг бу сессиясига «Вьетнам сессияси» ва «ҳарбий сессия» деб ном бериб қўйди.

Сессия ишининг қайси йўлдан бориши лозимлигини президент Жонсоннинг «Мамлакатдаги аҳвол тўғрисида» конгрессга йўллаган традицион мактуби белгилаб берди. Президент 12 январда сенат билан вакиллар палатасининг қўшма мажлисида шу мактубни ўқиб эшиттирди. Жонсон конгрессдан янги бюджетда Вьетнамдаги урушга ажратиладиган маблағни анча кўпайтиришни талаб қилди. Президент мамлакатнинг ҳарбий бюджетини янги молия йилида 58,3 миллиард долларга етказмоқчи бўлганлигини ҳам конгрессга айтиб қўйди. Бу маблағлар, деди президент, Американинг бутун дунёда ўз зиммасига олган ҳарбий мажбуриятларини бажариши учун зарур. «Куч, — деди Жонсон, — сиёсатимизнинг биринчи принципидир».

«Вашингтон пост» газетасининг Оқ уйдаги ишлардан хабардор бўлган обзорчиси Уильям Уайт президентнинг мактубини шарҳлаб, «Жонсон халқаро масалаларда консерватизмнинг ўзгармас фалсафасига асосланиб, ҳаракат қилмоқда» деб ёзди. Шу фалсафага кўра, куч ҳуқуққа нисбатан биринчи ўринда туради. «Крисчен Сайен монитор» газетасининг ёзишича, президент Жонсон «Монро доктринасини» Осиёга жорий қилишга уринмоқда.

Конгресс аъзоларининг кўпчилиги — демократлар ҳам, республикачилар ҳам — ҳукумат эълон қилган «куч доктринасини» маъқуллади. Сенатнинг республикачилардан ва қисман Жанубий ирқчи штатларнинг манфаатларини ифодаловчи демократлардан иборат реакцион қисми ҳукуматдан Жанубий Вьетнамдаги агрессив ҳаракатларни янада кучайтиришни, шу жумладан бомбардимон қилинаётган районларни кенгайтиришни ва Вьетнам Демократик Республикасини денгиздан қамал қилишни талаб этмоқда. Бу урушқоқ сиёсатбозлар ҳукуматнинг ҳарбий харажатларини кўпайтириш планларидан ўзларининг хурсанд бўлганликларини яширмаётирлар ва гражданлик ишларига ажратиладиган маблағларни қисқартиришни талаб этмоқдалар.

Сенатдаги республикачилар раҳбарининг ўринбосари Томас Кичел «Мамлакатимизнинг тўп-замбараклар ва мой тўғрисидаги орзуси ўз ўрнини реалликка бўшатиб бериши мумкин. Демак, тўп-замбарак кўпроқ бўлсин-у, аммо мой камроқ бўлсин» деди. Республикачилар бу мақсадни амалга оширишда якка эмаслар. Уларни демократларнинг кўплари қўллаб-қувватламоқда. Вакиллар палатасидаги демократларнинг раҳбари Карл Альберт, Вьетнамдаги уруш сабабли ҳатто конгресс тасдиқидан ўтган ички программаларни бажаришга ҳам пул топиб бериш қийинроқ бўлиб қолади, деди. Демократ сенатор Генри Жексон, президент мактубида кўрсатиб ўтилган бир қанча ички программаларни бажаришга конгресснинг маблағ ажратиб бериши оқилона иш бўлмас эди, деб таъкидлади.

Вакиллар палатаси маблағлар ажратиш комиссиясининг раиси Жорж Махон (Техас штатидан сайланган демократ) Вьетнамдаги уруш харажатларини пул билан таъминламоқ учун ички харажатларнинг кўпига ажратиладиган маблағларни қисқартираман, деб огоҳлантириб қўйди.

«Ньюсуик» журналининг ёзишига қараганда, либерализм кайфиятидаги сенаторлар ва конгрессменлар группаси реакционерларнинг бу урунишларига қаршилик кўрсатишга ҳаракат қилмоқда. Лекин улар кучга эга эмас. Ҳозирда конгрессда Жанубий Штатлардан бўлган реакцион сенаторлар ва конгрессменлардан иборат бир группа катта кучга эга бўлиб турибди. Улар қонун тариқасида қабул қилиниши лозим бўлган ҳар қандай таклифни ўтказмасликка қурби етадиган муҳим комиссияларнинг раислари бўлиб ишламоқдалар. Консерватив республикачилар демократик партиянинг мана шу арбобларига ҳамиша бажонидил ёрдам берадилар. Фақат ҳарбий масалалардагина эмас, шу билан бирга ички масалаларга доир қонунлар қабул қилишда ҳам улар мана шу консерватив республикачиларни қўллаб-қувватлайдилар.

Президент Жонсон мамлакатдаги аҳвол тўғрисидаги ўзининг мактубида Америка негрлари ҳали ҳам камситилаётганлигига иқрор бўлди. Мен, деди у, фақат оқ танли кишилардан иборат бўлган суд жюрилари (маслаҳатчилари) составига негрларнинг аъзо қилиб олинишини таъминлайдиган бир қанча қонунларни қабул қилишни конгрессга таклиф этаман. Ҳукумат ҳам уй-жойларни сотишда ва квартираларни ижарага олишда ирқий камситишни тақиқлаб қўйишни конгрессдан илтимос қилмоқчи бўлиб турибди.

Жануб ирқчилари бу таклифларга дарров тиш-тирноқлари билан қарши чиқдилар. Демократик сенатор Жон Маклеллан (Арканзас штати), конгресс негрлар билан шуғулланиш ўрнига ўзининг асосий эътиборини «Вьетнамдаги урушда ютиб чиқишга қаратиши лозим» деб хитоб қилди. Сенатор Эллендер (Луизиана штати) обструкция ташкил этаман, деб дўқ қилди. Сенатдаги республикачилар раҳбари Дирксен уларни қўллаб-қувватлади. Дирксен бу таклифлар федерал ҳукумат штатларнинг ҳуқуқларини «эгаллаб олаётганлигини» кўрсатади, деб даъво қилди.

Ички қонунлар соҳасида сенат кун тартибидаги биринчи катта масала, у ҳам бўлса касаба союзларнинг эркин ишлашига тўсқинлик қилаётган ва ишчиларга қарши чиқарилган Тафта-Хартли қонунининг 14 (Б) моддасини бекор қилиш тўғрисидаги таклифдир. Конгресснинг вакиллар палатаси ўтган сессияда шу таклифни қабул қилган эди, лекин сенатда бу таклиф қаршиликка учради. Республикачи Дирксон 14 (Б) моддаси бекор қилинсин, деган тузатишни йўққа чиқармоқ учун яна ўзининг эски методини ишлатмоқчи бўлиб, яъни обструкция ташкил этмоқчи бўлиб дўқ қилмоқда. Уни жанубнинг ирқчилари қувватлашлари турган гап, чунки биринчидан, улар ҳам ўз штатларига касаба союзларни киритишга йўл қўймоқчи эмаслар, иккинчидан республикачиларнинг раҳбари ирқий камситишга қарши қонунлар қабул қилинишига йўл қўймаслик учун олиб борилаётган курашда мазкур ирқчиларга ёрдам беришга ваъда қилганлиги эвазига ирқчилар ҳам бу масалада Дирксенни қувватлайдилар.

Конгресс меҳнаткашларнинг забастовкаларига қарши қаратилган чоралар кўрмоқчи. Президент конгрессга йўллаган ўзининг мактубида, миллий манфаатларга тузатиб бўлмайдиган зарар етказиши мумкин бўлган забастовкаларга қарши қаратилган қонун лойиҳасини таклиф қилмоқчи бўлганлигини айтди. Президентнинг бу нияти касаба союз раҳбарларини ҳаяжонга солиб қўйди.

Жами 1,2 миллиард долларли бир қанча солиқларни яна тиклаш тўғрисида президентнинг қилган илтимоси конгрессда кўп шов-шувга сабаб бўлди.

Солиқларнинг қисқартирилиши экономиканинг ривожланишига яхши таъсир қилади, деб жуда кўп мақтанган президент эндиликда солиқларни ошириш зарур деган фикрга ҳеч кимни кўндира олмайди» деди республикачи сенатор Мортон.

Конгресснинг биринчи сессияси мамлакатнинг ички турмушига тааллуқли жуда кўп қонунлар қабул қилди. Шунга асосланиб, Американинг расмий пропагандаси бениҳоя шовқин-сурон кўтарди ва 89-чақириқ конгрессни «буюк конгресс» деб атади. Бироқ, деб ёзади «Вашингтон пост» газетасининг обзорчиси Жюлиус Душа, ҳозир американиклар конгресснинг ўтган сессияси қандай қонунлар қабул қилганлигини ўйлаётганлари йўқ, халқнинг жонига теккан жирканч урушни тамомламоқ учун конгресс нималар қилмоқчи бўлганлиги ҳозирги вақтда американикларни кўпроқ ҳаяжонлантирмоқда. Конгресс ишининг дастлабки кунлари американикларни ҳаяжонлантириб турган бу саволга жавоб бергани йўқ.

В. ВАШЕДЧЕНКО,
В. ПЕТРУСЕНКО,
ТАССнинг Вашингтондаги мухбирлари.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО

30 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 19.00, 19.10, 19.50, 23.00 — Сўнгги ахборотлар.

6.15 — Концерт, 6.45 — Гимнастика, 7.30 — Эшиттиришлар программаси, 7.45 — Ота-оналар учун, 8.25 — Қўшиқлар.

9.15 — «Совет Ўзбекистони» ва «Правда Востока», 9.53 — «Ҳақиқати Ўзбекистон» газеталарининг обзори.

9.30 — Шўх куйлар, 10.30 — Қўшиқлар, 11.10 — Экран янгиликлари (рус.), 11.25 — Танбур тароналари, 12.15 — «Эрталабки салом» (Москва), 13.00 — Чорвадорлар учун концерт, 13.30 — Суҳбатли концерт, 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун, 15.00 — «Глобус» (Москва), 15.20 — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» (рус.), 16.00 — М. Ю. Лермонтов асарлари, 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — «Қанот қоққан орзу» (қоз), 19.20 — «Вена бўйлаб саёҳат» (рус.), 20.00 — Музикали Тошкент, 21.20 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Кулги кечаси, 22.50 — Эртаги кун эшиттиришлари, 23.10 — Концерт.

31 ЯНВАРДА

Ўзбекистон областлари радиофестивали

ХОРАЗМ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 13.30, 18.00, 19.00, 19.10, 19.50, 23.00 — Сўнгги ахборотлар.

6.15 Концерт, 6.45 — Гимнастика, 7.35 — Эшиттиришлар программаси, 8.25 — Концерт (Хоразм театри солистлари ижросида), 9.15 — И. В. Бабушкин вафотининг 60 йиллиги, 9.30 — Квартет (Хоразм халқ куйлари асосида), 9.50 — Тожик тилида суҳбат, 10.10 — Рус халқ қўшиқлари, 10.30 — Қўшиқлар (Хоразм достонларидан), 11.10 — Партия қарорлари амалда, 13.00 — Чорвадорлар учун, 13.40 — Қўшиқлар (рус.), 14.00 — Салом, машъал Хоразм, 16.00 — «Правда» газетасининг обзори, 16.15 — Хоразмнинг музика санъати, 17.00 — Хоразм комсомолига (рус.), 18.10 — М. Юсупов. «Хоразм қўшиғи» операсидан парчалар (рус.), 18.30 — Хоразм куйлари, 19.20 — Чолғу куйлари (тат.), 20.00 — Хоразм меҳнаткашлари съезд олди вахтасида (рус.), 20.15 — Хоразм меҳнаткашлари учун концерт (рус.), 20.45 — Коммунистлар — ишлаб чиқариш машъаллари, 21.20 — Хоразм донгдор кишилари талабига мувофиқ концерт, 22.00 — Халқаро темада, 22.10 — «22 лар қиссаси», 22.40 — Шу кун қаҳрамонлари, 23.10 — Эртаги кун эшиттиришлари, 23.20 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

30 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 11.00 — **Янги уй** (болалар учун мультфильм), 11.15 — **Том тепасида қизил юлдуз** (мактаб ўқувчилари учун), 11.45 — **«Луч» ансамбли концерти.**

Ўзбек тилида: 12.25 — **Алёнка** (бадиий фильм), 13.50 — **Концерт** (Ҳамза номли музика мактабида тарбияланувчилар ижросида).

14.40 — **Экранда — Москва.**

Ўзбек тилида: 17.00 — **Қуш ҳаёти** (болалар учун телевизион бадиий фильм), 17.30 — **Телевизион янгиликлар**, 17.45 — **Индрани Раҳмон рақслари.**

Рус тилида: 18.15 — **Катта ғов** (киносаёҳатлар клуби), 19.30 — **Телевизион янгиликлар**, 19.45 — **Реклама ва эълонлар**, 19.50 — **Рус фантазияси** (концерт), 20.25 — **Новости дня** киножурнали ва **Гамлет** номли бадиий фильмнинг 2-серияси.

21.45 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 21.50 — **Қора кўзим** (музикали лавҳа).

23.15 — **Экранда — Москва.**

31 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Каштанка** (болалар учун мультфильм), 18.50 — **Қаҳрамонлар ва қаҳрамонлик** (Совет Армияси жангчилари учун), 19.10 — **Миланда рус қўшиғи** (ҳужжатли фильм), 20.05 — **Реклама ва эълонлар**, 20.10 — **Дунёда энг кичик мамлакат.**

20.45 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.50 — **Телевизион янгиликлар**, 21.05 — **Жаҳон ҳафта ичида**, 21.25 — **Академик Пустовойт** (телеочерк), 21.40 — **Ёрқин ҳаёт** тележурнали.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/I да кундуз **Севилья сартароши**, кечқурун **Зулматдан зиё.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/I да кундуз **Насриддин саргузаштлари**, кечқурун **Алишер Навоий.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/I да кундуз ва кечқурун **Ота ўғли**, 31/I да **Катта концерт.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Владимир Борисов** ва **«Юность»** коллективининг сўнгги гастроллари.

КИНО

Бу телба дунё (кенг форматли фильм) — «МИР», НАВОИЙ номли, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 12, 3, кеч 6-15 ва 9.15 минутда), «ЧАЙКА» (кундуз 12, 3, кеч 6 ва 9 да), «СПУТНИК» (кундуз 12, 3, кеч 6 ва 9 да), «МОСКВА» (кундуз 12 ярим, 3 ярим ва кеч 9 яримда).

Тун қоронғисида (1 ва 2-серия) — «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 2, 5 ва кеч 8 да), «ЮЛДУЗ» (кеч 6 ва 8 яримда), «МОСКВА» (кеч 6 яримда).

Пушчик Прагага боради — СОБИР РАҲИМОВ номли (эрталаб соат 10 да), «МОСКВА» (эрталаб 10 да).

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланади

30 январда

ПРЕМЬЕРА

Рашид Ҳамроев музикаси.

Зулматдан зиё

3 пардали опера

Туроб Тўла либреттоси (**Ойбекнинг «Қутлуғ қон»** романи асосида)

Дирижёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Ф. Шамсиддинов**, постановкачи режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **М. Муҳамедов**, хормейстерлар — **Л. Шамшин, С. Шодмонов**, рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **М. Мусаев**, рақсларни саҳнага қўювчи — СССР халқ артисти **М. Турғунбоева.**

Кеч соат 7 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

30 январда

Уйғун ва **Иззат Султон** асари 600-спектакль

Алишер Навоий

5 пардали тарихий драма.

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати **Маннон Уйғур**, рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Давлат мукофоти лауреати **С. М. Миленин**, композитор — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби **М. Бурҳонов**, режиссёр ассистенти — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Н. Алиева.**

Алишер Навоий ролида — СССР халқ артисти, Давлат мукофоти лауреати **Олим Хўжаев.**

Спектакль кеч соат 7 да бошланади.

1966 йил 9 февраль кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, катта конференц-зал фойеси) **М. Б. Финкельштейн** — филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Русча отли бирикмаларнинг ўзбек тилидаги ифода воситалари» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, № 26. Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221 Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — 31226. Коммунистик тарбия — 31455. Саноат, капитал қурилиши ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалик — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

№ Г— 25 || Индекс 64543. || Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. || Р. 06099.